Anul V — Arad, Sâmbătă, 26 Maiu v. (8 Iunie n.) 1901 — **Nr. 96**

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria: pe un an 20 cor. pe 1/2 an 10 cor.; pe 1/4 de an 5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
N-rul de Duminecă pe an — 4 coroane.
Pentru România și străinătate pe an 40 franci.
Manuscripte nu se napoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:
Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

INSERȚIUNILE:
de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b., de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se primesc.

Anul V. — Numĕr de Duminecă — **Nr. 22**

Un gând fericit.

(*R*) Săracĭ și bogațĭ, când e vorba de ajutorarea școalelor noastre primejduite, ne plângem că nu-'s banĭ și cu sufletul îndurerat privim cum zi cu zi ni-se închide câte o școală, fie că nu-ĭ bună clădirea, fie că săteniĭ n'au cu ce plăti pe învĕțător. E mare ceartă și nĕcaz îndeosebĭ că nu-ĭ de unde se plăti cele 100 coroane adaos ce, potrivit legiĭ, învĕțătorul cere după fiecare 5 anĭ de slujbă.

Să ne gândim apoĭ la neajunsurile din școală: în multe părțĭ, de sĕracă ce este, nu vezĭ în școală de cât patru pereți. Nicĭ o icoană, nicĭ o hartă, ci ferestri sparte prin care vijâe vîntul.

Citim acum în „Drapelul" din Lugoj un plan întreg despre chipul cum s'ar putea aduna banĭ pentru ajutorarea școalelor române sĕrace. Și fiind-că planul ni-se pare ușor de întrupat, numaĭ bunăvoință să fie la mijloc, ne oprim asupra luĭ și-l facem cunoscut cititorilor nostri.

Eată ce se scrie în numita foaie

Cine a urmărit cu atențiune activitatea „Societățĭ noastre pentru fond de teatru român" și a cetit anuarele ei din urmă din multe puncte de vedere foarte interesante, s'a putut convinge despre *sporul rapid al representațiunilor noastre de diletanți* maĭ cu seamă în comunele rurale. Acum 3 anĭ d. es. numĕrul total al acestor representațiunĭ teatrale de diletanțĭ la noĭ era *abia de 74*, ear în anul ultim n-rul lor s'a urcat *la 144*.

Datele statistice foarte interesante ale „Societățiĭ noastre pentru fond de teatru român", durere nu s'au putut extinde și asupra sumelor de *venit curat* realisate de diletanțiĭ nostri de pretutindenĭ. Dar' din câte rapoarte am cetit prin ziare, nu cred că greșesc, dacă stabilesc cu 50 coroane suma minimală a venituluĭ curat dela representație, ear maximul cu 300 coroane, — așa încât în termin de mijloc poțĭ socotĭ circa 100 coroane venit curat după fiecare representație de diletanțĭ. Sumele aceste toate au fost destinate pentru scopurĭ culturale române adecă în cifre: cam 11.400, unsprezece miĭ și 400 coroane a contribuit în anul espirat obștea românească pentru scopurĭ culturale și — *ceea-ce e de mare importanță* — a contribuit aceasta sumă fără greutate, vesel și bucuros din prisosul sĕu și în schimb a petrecut o seară plăcută, a învĕțat ceva, s'a ales cu un capital maĭ mic sau maĭ mare de idei, de simțirĭ, de interes idealistic.

Nu numaĭ că nimenĭ nu a regretat bănișoriĭ, pe carĭ i-a dat, dar știu de bunăseamă, că toțĭ au părăsit teatrul de diletanțĭ cu dorul viu, ca să se repeteze această plăcere pentru el cât maĭ curênd, cât maĭ des!...Iți vine nația la teatrele de diletanțĭ, de nu o poțĭ reținè, nu ca s'o maĭ îndemnĭ!

Astfel dar cele 114 de representațiunĭ de diletanțĭ nu numaĭ că nu au sleit punga obștei românești, dar au fost un prilegĭ supĕrător de rar pentru Românĭ, în carĭ să-'și poată petrece și să poată învĕța ceva pe baniĭ lor bucuros dațĭ!

Eĭ bine, de ce să nu exploatăm noĭ acest isvor nesecat de banĭ: representanțiile de diletanțĭ, într'un mod sistematic și rațional în *interesul școalelor noastre*? De ce să nu organisăm oficial din centru, dela consistoare și *protopopiate* în fie-care comună astfel de representanțiĭ de diletanțĭ? De ce să nu impună autoritățile noastre superioare, școlare și bisericești *fiecărui paroc sau învĕțător*, ca în comună să se arangeze — în loc de una în 3 anĭ — *în tot anul câte 2* representațiunĭ de diletanțĭ avênd, se înțelege, a se folosi venitul curat pentru plătirea cvincveniilor chiar a dascălului arangiator sau pentru alte trebuințe obștești bisericeștĭ școlare?

Executate aceste dispositiunĭ cu rigoare și luând numaĭ 2 representațiunĭ pe an, în cele vr'o 1200 de comune locuite de Românĭ a patrieĭ noastre, și luând ca venit curat absolutul minim de 50 cor. dela 1 representație, avem suma totală de 120 000, adecă una sută și douĕzeci de miĭ de coroane. Și să nu-'ĭ uite: suma aceasta nu este un capital, ci — dacă idea se execută — ea este o rentă anuală, este *un venit anual perpetuu*, care cu lățirea gustuluĭ pentru teatru, *numaĭ crește poate* și nicĭ-decum nu poate scădé!

Rar, în aniĭ din urmă, a avut între noĭ Românii cine-va un gând maĭ fericit ca scriitorul șirelor de maĭ sus. Nu e greu adică de închipuit, cât bine s'ar putè face dacă sfaturile aceste bune ar fi ascultate pretutindenĭ, dacă preoțimea și învĕțătorimea română, umĕr la umĕr, s'ar pune pe muncă și s'ar lua la întrecere întru a da astfel atât hrană sufletească turmeĭ cuvêntătoare, cât să și ajute strângerea unuĭ fond mare din care cu vremea să se ajutore orĭ ce școală primejduită.

Pentru a se ajunge aicĭ, scriitorul cu gândul fericit zice că dacă ar fi episcop orĭ consistor:

1. Așĭ da o pastorală și un ordin călduros și imperios protopopilor, ca să inițieze sub consecvența disciplinară *în fiecare comună a lor ținerea de 2 representații teatrale de diletanți obligătorice pe an*, cu a căror pregătire și arangiare să fie din oficiu însărcinațĭ preoțiĭ și învĕțătoriĭ localĭ: una la Crăciun, alta la Paștĭ.

2. Din venitul curat eu așĭ reținé 20% d. es. pentru înființarea unuĭ fond cultural la biserica locală respectivă, 20% așĭ încassa pentru înființarea și alimentarea unuĭ alt fond central cultural al protopopiatuluĭ, ear 60% așĭ lăsa să se întrebuințeze pentru nĕcasurile curente ale școaleĭ și bisericiĭ locale, în prima linie pentru acoperirea cvincveniilor resp. salariilor învĕțătorești, ear unde nu e nevoie de aceasta, pentru alte trebuințe culturale.

3. Așĭ cere anual rapoarte esacte și detaiate dela protopopĭ despre mersul și resultatele noueĭ intreprinderĭ financiare-culturare și așĭ esercita o controlă severă pentru prosperitatea eĭ.

Noĭ știm însă câte greutățĭ apasă asupra consistoarelor, cât de tare ceĭ din preajma lor sunt adânciți în lucrărĭ carĭ cer să fie săvîrșite fără nicĭ o amânare. Așa, că dacă s'ar aștepta ca totul prin consistor să se facă, teama ne este că o să treacă vreme multă și fiecare an perdut însemnează, în privința aceasta, sume marĭ de banĭ perdute.

Nu-'ĭ lucru mare, ce-'ĭ drept, ca consistorul să dee o circulare în privința aceasta. E de cugetat însă dacă episcopul și sfetniciĭ sĕĭ pot să urmărească ce s'ar face: care dintre protopopĭ își împlinește datoria și în privința aceasta? Ceea-ce nu sufere însă îndoială, este că *protopopii* pot face foarte mult.

Nu e adecă vorbă numaĭ să strîngem banĭ, ci petrecerile acestea *ar îndrepta moravurile poporuluĭ*, pe copiĭ, tineret și pe parințĭ — va să zică poporul întreg — 'i-ar ținè maĭ strînși legațĭ de școală și de maica biserică, ceea-ce în vremurile ce trecem, când înstrăinarea de cele strămoșeștĭ a ajuns un fel de boală molipsitoare, ar fi un bine nespus de mare. Făcêndu-se acest lucru la sate, poporul nostru s'ar naște într'o vieață nouă. N'am maĭ auzĭ că unde-'s de două legĭ, să se certe, ear' pe alte locurĭ să-'și lepede legile și să treacă la *pocăiți*, această rușine a celor maĭ bogate sate române de prin Bănat și părțile ungurene.

Atragem decĭ și noĭ toată luarea aminte a protopopilor românĭ, a preoțimeĭ și învĕțătorimeĭ, și-'ĭ conjurăm să se apuce de lucru, ca astfel cu o zi maĭ nainte să putem vestĭ și *roadele* gânduluĭ fericit al scriitoruluĭ dela foaia lugojană.

Kallay despre colonisări și emigrări. Sâmbăta trecută sub-comisiunea *Delegațiunei ungare* s'a ocupat de budgetul extra-ordinar al *Bosniei* și *Herțegovinei*. (Budgetul acesta e de *7,747.000 cor.*; cu 65 000 cor. mai mult decât în anul trecut.)

Cu acest prilegiu, ministrul comun de finanțe, Beniamin *Kallay* a făcut o expunere a situațiuneĭ maĭ ales comerciale și economice în provinciile ocupate, dând totodată lămuririĭ cu privire la circulația comerciuluĭ și industrieĭ cu Ungaria și zicênd, că comerciul și industria ungară ar avè un bun debușeu în provinciile ocupate. — In vorbirea luĭ *Kallay* maĭ interesantă a fost partea referitoare la *colonisărĭ și emigrărĭ*. El a zis, că nu poate fi încă vorba de o colonisare sistematică în Bosnia și Herțegovina; până acum — zice — au imigrat 8.000 de persoane, dintre carĭ cea maĭ mare parte sunt Polonĭ. După Polonĭ urmează Șvabiĭ din Ungaria sudică. Ca o impregiurare interesantă a amintit, că dintre Nemțiĭ și Cehiĭ, carĭ emigraseră în Rusia, s'au așezat în Bosnia 294 familiĭ, fiind-că în Rusia li-se cerea să-'și schimbe religiunea. Intre emigranțĭ se află și Maghiarĭ, deși în numĕr foarte mic. Ministrul a exprimat dorința, ca Maghiariĭ, în loc de a emigra în România și America-de-nord, *să meargă mai bine în Bosnia*.—Cu privire la emigrarea Mohamedanilor și a Sĕrbilor bosniecĭ, domnul Kallay constată, cu statistica în mână, că în anul 1900 au emigrat 7—7600 Mohamedanĭ și 282 Sĕrbĭ. In timp de 18 anĭ au emigrat cu totul *25.000*. A deșteptat oare-care interes declarația ministruluĭ, că la emigrărĭ — zice — *n'a operat mână rusească*; din contră, consulatul rusesc din Serajevo a făcut atentă poporațiunea să nu emigreze în Rusia. — Declarațiile ministruluĭ și vorbirea luĭ peste tot au făcut bună impresie la delegațiĭ maghiarĭ, maĭ ales din causă că Kállay li-a spus Maghiarilor, indirect, să populeze eĭ (!) Bosnia, prin emigrațiune.

*

O — comparație. Compatrioților nostri le place să se compare adeseori cu — Anglia.

Să le facem și noi plăcerea aceasta de astă dată.

„*Manchester Quardian*" publică următorul comunicat:

Regele Eduard a declarat categoric, că este dorința sa ca ori ce insultă sau injurie adusă persoanei sale să poată fi liber exprimată prin grai sau prin tipar. Pe cale judecătorească să nu se ia act nici să se urmărească pentru a fi pedepsit un asemenea fapt. *Regele lasă opinia publică să se exprime liber despre persoana sa și e convins că totdeauna ea va fi demnă și dreaptă.*"

Pentru „similaritatea" de moravuri engleze și maghiare, lăsăm să urmeze aci un citat din „*Egyetértés*" dela 31 Maiu. drept comparație:

„*Alfa și omega instrucției publice maghiare nu poate fi decât iubirea de patrie.* Gotterhalte *este negațiunea acesteia. Tradare de patrie pusă în cântec. Pălmuirea mândriei maghiare, a conștienței, ridicolisarea acelui suspin, care s'a desfăcut de pe buzele atâtor miĭ de eroi și martiri maghiari murinzĭ. Să nu fie instruiți decĭ tineriĭ maghiari cu* Gotterhalte *și să se pună odată capăt scandalului de a pălmui această națiune cu ocasiunea tuturor sĕrbărilor sale*".

Poftim, comparați!

Pentru confrațiĭ din București.

N'avem dreptul să ne amestecăm nici în felul cum se redactează foile din România, nici cum luptă între dênsele partidele politice din România. Ne simțim însă datorĭ să atragem atenția confraților din presa bucureșteană asupra următoarelor lucrurĭ:

De maĭ multe zile încoaci presa maghiară înfățișează Țeara-Românească maĭ rĕu decât pe Bulgaria. Și nu cu vorbe goale, ci cu citațiunĭ din ziare bucureștene. *Astfel* „Egyetértés" *de maĭ alaltăeri spunea că în consiliul de ministri a fost o ceartă că numaĭ de pĕr nu s'au luat d-niĭ* Sturdza, Stoicescu *și* Aurelian. *Ear cât despre relațiunile dintre ministri și rege, scria că regele a avut o dispută cu întâiul sĕu sfetnic dl* Sturdza, *încât i-a smuls acestuia din mână lista cu numele ofițerilor înaintați pe ziua de 10 Maiu și a rupt-o.*

Se înțelege, că din toate acestea nimic nu este adevĕrat. *Presa maghiară împrumută însă din foi române, carĭ deși știu că scriu neadevĕrurĭ, nu se geneazĕ, fiindcă așa se* combate *pe la București! Ba un ziar („Adevĕrul") a apărut chiar în doliu în ziua do 10 Maiu, scriind că întemeiarea regatului*

cu Carol I. în frunte a fost o nenorocire pentru țeară. Așa se vînează—sensația, fără care nu-i vînzare.

Vorba e însă că apucăturile acestea ziarele streine, și îndeosebi cele ungurești, le iau drept mărturii pentru a dovedi că România e o țeară nenorocită și Românii un popor netrebnic. Chiar în numărul de azi „Magyar Só“, organul lui Bánffy, publică o telegramă alarmantă privitoare la finanțele României, care ar fi nu se poate mai compromise... Se înțelege, se întemeiază tot pe scrise de ale unor ziare care deși oposiționale, *credem că ar trebui să fie însă în primul loc* românești *și să scrie așa fel, încât în fața* străinilor *să nu facă de rîs* întreg neamul românesc! *Avem noi Românii dușmani firești destui. De ce să mai contribue și presa* română *la batjocorirea a celor cari represintă azi românismul: regele Carol și sfetnicii sei, bărbați încărunțiți în lupta pentru neam?*

Revistă politică.

In Italia e mare bucurie. Intreagă țeara serbează nașterea princesei regale, care va fi botezată cu numele de *Giolanda Marguerita*. Deși se aștepta nașterea unui prinț, moștenitor de tron, lumea italiană jubilează; și cu atât mai mare e însuflețirea, cu cât mica princesă e cel dintâiu copil regal, din dinastia de Savoia, născut în eterna cetate, în Roma, capitala Italiei unitare.

*

Marți s'a discutat în plen în Delegațiuni exposeul externelor. Delegații maghiari au ținut, ca și cu această ocasiune să-și facă mărturisirea de credință exclusivistă-șovinistă.

Oratorii *Holló* și *Ugron* au ținut tenorul maghiar, criticând Tripla-alianță, din ale cărei legături pentru „națiune“ provin mari „desavantagii economice“.

Corului independist se alătură glasul contelui *Apponyi*, care, deși a apărat proiectul de budget al externelor, pretinde „validitarea drepturilor țării“ ungurești. A apărat apoi Tripla-alianță atât contele *Apponyi*, cât și contele *Tisza*.

*

In presa independistă din patria noastră a durat în timpul din urmă o vie polemică, între cele două fracțiuni: ugronistă și kossuthistă. Resultatul „clarificărilor“, cari au avut loc, este, că cele două fracțiuni, în loc de a se apropia, de a se „contopi“, cum era vorba nu demult, au luat o atitudine absolut vrăjmașă, una față de alta.

La viitoarele alegeri cele două fracțiuni se vor combate cu violență, punându-și chiar contra-candidați.

Așa, la Giula vor sta față în față: ugronistul *Bartha* și kossuthistul *Hentaller*; la Szoboszló: *Polonyi* contra lui *Kovács*.

*

Chestia chineză, care a format în mare măsură preocupațiunea lumei, și care în special a fost discutată și în Delegațiunile austro-ungare, întrucât privește partea ce-a avut monarchia noastră în expediția din extremul Orient, în sfîrșit se presintă ca o chestie încheiată.

Comandantul trupelor aliate, *Waldersee* se întoarce în Europa, ear în China rămân numai câteva trupe de gardă pentru garantarea siguranței legațiunilor și representanților puterilor de pe lângă „imperiul ceresc“.

Liniștea s'a restabilit în China, ofensa adusă Europenilor și în special Germaniei, prin omorîrea lui *Keteller*, a fost răsbunată, pedepsită; dar câștig real — afară de Rusia, care a știut să-și stoarcă „protecția“ față cu Mandșuria, — abia au putut să-și asigure puterile, convingându-se pe de-o parte de forța latentă în conștienția unității etnice a marei împărății chineze, pe de altă parte temându-se de a se apuca de o împărțeală, ce ar fi putut aduce conflicte între dînsele.

*

Răsboiul din Africa-sudică se pare că de loc nu se apropie de sfîrșit, de nu cumva Englezii se vor simți nevoiți să depună armele, sdrobiți de cheltuelile enorme și risipa de oameni pe cari aproape nu mai sunt în stare să-i opună patrioților luptători burii.

Pe când de pe câmpul răsboiului vin știri despre înfrângerea Englezilor în lupte mari, cu perderi enorme, ca și la începutul răsboiului în Anglia lumea murmură deja și curentul contrar continuării răsboiului din ce în ce crește.

Se apropie timpul, ca Burii să pună condițiile de pace; și ne vom trezi numai că Englezii se vor bucura să scape cu atâta. Situația guvernului *Salisbury*, și în special a ministrului *Chamberlain*, autorul desastrosului răsboiu, e sdruncinată.

Schimbarea situației este de așteptat.

O zi de sărbătoare.

— *Sfințirea unui portret.* —

Socodor, 3 Iunie.

Multe sunt virtuțile poporului românesc.

Intre acele multe — desigur se numără și aceea, când poporul românesc *faptice* știe să-'și exprime simțemintele sale sincere de recunoștință și alipire față de mai marii săi, față de aceia, în mâna cărora pe timp nedeterminat — e depus viitorul său, soartea sa.

Poporul românesc și în special acest din eparchia Aradului, se simte fericit, că scaunul espiscopesc aradan încă acum 2 ani îl ocupă eruditul bărbat al bisericii noastre: Ilustritatea Sa Domnul *Iosif Goldiș*.

Și față de acest prea bun Archiereu, în mâna căruia 'și-a pus nădejdea poporul român din această diecesă — deja 'și-a manifestat în diferite rînduri și moduri simțemintele sale de credință și nestrămutată alipire.

Comuna noastră Socodor însă ca, locul natal al Prea Sânției Sale Dlui Iosif Goldiș — de astă-dată, în privința aceasta a făcut ceva mai mult, și anume:

Comitetul parochial al acestei comunități bisericești în ședința sa de data: 4/17 Maiu anul trecut, condus tot de simțemintele de profundă recunoștință și loialitate față de acest înalt dignitar bisericesc și care e fiul acestei comune, cu scop d'a eternisa memoria acestui fapt — unisono a decis, ca comuna bisericească pe spesele sale proprii să procure portretul Prea Sânției Sale.

Acest portret s'a și dus în deplinire prin fotograful *Kossak* din Arad, ear în ziua II de Rusalii a. c. s'a sfințit și deoare-ce acesta e momentul capital, pentru care scriu, fie mi permis a releva următoarele:

Poporul român din această comună peste tot se poate zice, că e un popor bisericos, un popor religios: vine la biserică cu mic cu mare; de astă-dată însă — constat, că în această zi se pare a fi fost în număr mai mare ca de obiceiu ceea ce își are explicarea în împregiurarea, că cu toții știau, că „azi se va face și sfințirea Dlui Vlădică“ — precum zicea poporul.

In presența acestei masse de popor, după-ce cu solemnitatea cuvenită s'a finit îndatinatul serviciu dumnezeeesc liturgic, la care, pe lângă preoțimea locală, a luat parte activă resp., pontificat on. domnii preoți: Ioan Avram, Ioan Codrean, Vasilie Beleș și Laurențiu Toader, s'a purces tot din partea domnilor preoți liturgisitori la însuși actul sfințirii.

Din incidentul săvîrșirii acestui act sărbătoresc s'au invitat mai multe comune din acest tract, ear din loc s'a invitat: comuna bisericească romano-catolică, domeniul și antistia comunală, dintre cari invitați au luat parte: domnul Méhes Gaspar, căsnar, ca representant al domeniului, ear' din comune, domnii preoți: Ioan Avram din Micșa, Ioan Codrean din Șiclău, Vasilie Beleș din Chitighaz și Laurențiu Toader din Nădab; apoi ca asistenți benevoli: dl Ioan Goldiș, notar în Pilu-mare și dl Dr. Sever Ispravnic, advocat în Arad; din inteligența din loc: domnul Dr. George Vessa, preoțimea locală cu învățătorimea și dintre măestrii: dl Ioan Marșeu, George Baba și N. Cosma.

Actul sfințirii a ținut timp de 30—35 minute, în decursul căruia a cântat corul plugarilor din loc sub conducerea cântărețului Dimitrie Muscan, după care sfințire zelosul preot local: Gavriil Lazar, a ținut o avântată cuvântare, plină de învățături, relevând îndeosebi, că la ce poate omul ajunge prin talent și continuă sîrguință.

O pildă vie de sîrguință să ne fie — zice d-sa — împregiurarea, că Prea Sfinția Sa, prea bunul nostru cap diecesan: Iosif Goldiș, *din sînul poporului țeran*, prin talent și sîrguință a ajuns Episcop, a ajuns capul suprem al acestei diecese.

Din acest incident s'a cetit apoi telegrama de felicitare a Magnificenției Sale domnului Vicar episcopesc din Oradea-Mare, Vasilie Mangra, la adresa poporului și a Prea Sfinției Sale, la ce poporul de față a răspuns cu un „să trăească“ vicarul Mangra!

Conform dorinței corporațiunilor bisericești locale, acel portret s'a lăsat a fi așezat în sf. altar, figurând acolo ca un „promemoriu“ al acestei comunități bisericești.

Portretul ca atare, executat în oleu, e bine reușit; blândețea, ce-'L caracterisează pe Prea Sfinția Sa, e nota caracteristică a acestui portret.

În fine poporul s'a îndepărtat, ținându se fericit, că a putut da din sînul său un atare bărbat, care prin posiția sa e chemat a munci la întărirea bisericei și a neamului, ear' stimații oaspeți, cari n'au pregetat a participa la săvîrșirea acestui sărbătoresc act, au petrecut în bună dispositie orele de prânz la casele stimaților domni: Dr. George Vessa, Stefan Tulcan, Gavriil Lazar și Aurel Varga, ducând cu dinșii o frumoasă suvenire despre modul de stimă, respect și iubire ce poporul socodorean nutrește față de al lor mare bărbat și cărui popor, la drept vorbind, — numai laudă 'i-se cuvine.

Să trăiască Prea Sfinția Sa domnul Episcop Iosif Goldiș!!

Să trăească poporul socodorean, din sinul căruia a eșit!!

Aderentul.

Apucături domnești.

Boroșineu, 5 Iunie.

In 4 Iunie nou eleviî școlari din comuna noastră Boroșineu au făcut escursiune la pădure sub conducerea învățătorilor și a dlui protopop, președinte al pădurei, unde mititeii 'și-au petrecut cât se poate mai bine sub influența aerului plăcut de pădure, pentru care mult a asudat vrednicul și simpaticul advocat din Arad *Dr. Sever Ispravnic*, ca să ni-o scoată de sub porunca domnilor și antistiilor comunale. A învins acest demn advocat și astăzi ne putem distrage liberi sub poalele acestei păduri maiestoase, ce până aci servia scopuri domnești la alegeri, și alte ocasiuni de acest fel. De puțină vreme, de când ne vedem stăpâni pe această pădure, întreaga ei administrare se ține de representanța poporului în frunte cu un președinte ales de el, neinfluințat. Și acum, când isbândit-am cu mari jertfe a ne face adevărații proprietari ai acestei păduri, pândarii ocasiunilor favorabile prin neștiința lor vor a ni-o aservi earăși contrarilor nostri de pân'aci. Până nainte cu doi ani, dela protopretore în jos, domnii toți, afară de blândul popor cel îngrijorat, priviau pădurea de armă bună la corteșiri; pășunatul într'insa însă atunci era permis, când dictatura antistiilor da comanda să se rupă zarul la vr'un timp potrivit cu realisarea unui scop al lor în popor. Acum, har Domnului ar merge treburile mai bine, dacă sistemul corupțiunii, și de presinte, întocmai ca în trecut, n'ar pândi după privilegiuri să ne înfunde acolo, deunde numai iscusința amintitului domn advocat cu grele jertfe a putut să ne scoată. — Un cas concret din incidentul escursiunei elevilor școlari la pădure va ilustra deajuns perfidia acelor domni, cari nesocotesc interesele poporului, pe contul cărora vreau a se îndăți și a se umfla ca broasca întru mărire și putere.

Ușurința, cu câtă se tractează chestiunea pădurei resvolvită independent de cei-ce azi se fălesc a fi în fruntea afacerilor ei, lasă mâhnire în sufletele poporului. Escursiunea elevilor, se va vedé din cele următoare, că a fost contemplată a priori de către dl președinte al pădurei, și dl baron Solymossy deputat cercual, ca acestuia la atare ocasiune să i-se exprime alipire și devotament sincer asigurându-'l și de mandat în viitorul period. Se zice a fi fapt, că dl baron Solymossy cu adjutanții săi, preotul și învățătorul catolic, în numita zi au mers — vezi Doamne — în pădure, chiar acolo, unde au fost școlarii și dl protopop, cu o căruță plină de jemiște și un hecto de vin, din care pruncii să se îndulcească și să se sature barem odată, ear domnii cu câți-va plugari buni de lucru să formeze corul de primire cu „È jenuri“ pentru dl deputat. Se va zice poate, că dl baron cu adjutanții din întâmplare au dat p'acolo, să-'și petreacă cu dl președinte la cepul unui hecto de vin, trimis de dl baron, ca nici când de altă-dată.

Ei, dar' în întreg periodul ce trece, dl baron n'a visitat nici odată măcar atari petreceri ale pruncilor școlari, necum să le trimită lor jemiște și d-lui președinte și consoții vin bun; din contră pot să afirm, că *nici când cu nimica n'a promovat interesele acestui popor*, dela care are mandatul. Ori nu știe dl președinte, că dl baron nici a treia nu dă pământ bietului popor din multul său, și când se întâmplă de-i alunecă, eată așa printre degete, câte-o parcelă, cam când vede oportunitatea împrejurărilor, oare nu dela acest popor trage și câte șese zile de coasă după un lanț de pământ de șese vici? — Să ne ferim, d-le președinte, de duplicitate dar' să părăsim și operațiunile *cameleonice*, deoare-ce această cochetare deasă cu dl baron, poporul o privește de nouă robire a pădurei sale în preajma alegerilor; sau să-i zicem mai luminat: dl președinte voiește să fie poarta prin care poporul vrând-nevrând are să treacă. Așa observ, că dl președinte ar fi voios, dacă dintru sine ar răsări lumina și viața, alfa și omega. In fine cine dintre noi se va îndoi, că părintele președinte nu va forma garda de onoare la alegerile viitoare? Sunt și altele multe, cari, de se vor scrie câte una, precum zice scriptura, nu le-ar încăpè coloanele ziarului nostru „Tribuna Poporului“.

Altă-dată și altele, deocamdată deajuns.

e—u.

Asociaţiunea Naţională Aradană.

(Adunarea generală).

Adunarea generală a *Asociaţiunei Naţionale Aradane* s'a ţinut Luni, la orele 11, în localul propriu (din strada Zrinyi). Dintre fruntaşii români din loc au fost presenţi d-nii membrii în comitetul Asociaţiunei: Dr. N. Oncu, I. Pap, P. Truţa, R. Ciorogariu, S. Raicu, Dr. I. Suciu, Russu Şirianu, S. Secula, G. Purcariu, T. Vaţan, I. Stefănuţ, Iustin Olariu, apoi d-nii membrii ai Asociaţiunei V. Pap, N. Mladin, G. Luca, Dr. I. I. Suciu, Dr. T. Botiş, Dr. Raţiu, V. Mihulin, E. Zaslo şi apoi câţi-va meseriaşi. Una din causele pentru care publicul mare a lipsit era că tot Luni a avut loc în pădurea mare şi maialul elevilor dela şcolile primare române, unde corpul învěţătoresc şi părinţii s'au dus încă de dimineaţă.

Directorul Asociaţiunei, dl *P. Truţa* după-ce face cunoscut că P. S. Sa Episcopul, preşedintele de drept al Asociaţiunei, nu poate veni fiind puţin bolnav, propune a se ruga ca să presidieze dl *St. Antonescu*, care ocupă locul presidial şi după ce salută pe membrii presenţi, deschide adunarea.

Se intră în ordinea de zi.

Dl Sever Secula citeşte următorul raport general:

Onorată Adunare Generală,

In conformitate cu prescripţiunile § lui 9 din Statutele Asociaţiunei naţionale din Arad pentru cultura poporului român şi corăspunzător programului stabilit pentru adunarea generală, Direcţiunea Asociaţiunei are onoarea a-'şi presenta raportul asupra mersului Asociaţiunei şi asupra activităţii desfăşurate de Direcţiune, dela recenta adunare generală ţinută la 13/25 Decemvrie 1899 şi până astăzi.

Onorată Adunare Generală, două sunt direcţiunile în cari s'au îndreptat silinţele şi s'a desfăşurat munca Direcţiunei, pentru a milita în sensul realisărei ideilor şi tendinţelor cari au dat naştere acestei Asociaţiuni; şi anume: Ridicarea nivelului intelectual-moral al poporului nostru român din aceste părţi şi ajutorarea, prin sprigin material, a elementelor menite să creeze şi să fortifice o clasă de mijloc, clasă de meseriaşi şi neguţători români.

Un progres marcant ce e drept, nu putem semnala, deşi Direcţiunea n'a întrelăsat de a face tot ce a fost cu putinţă în împrejurările date, pentru apropierea idealului.

Inainte de a ne ocupa de fondul chestiunilor ce au preocupat Direcţiunea şi de agendele sale, fie-ne permis, onorată Adunare Generală, să amintim unele schimbări din sinul Direcţiunei, petrecute în timpul gestiunei sale, despre care avem onoarea a raporta.

Inainte de toate amintim cu adânc regret încetarea din vieaţă a unui valoros membru din Direacţiune, a medicului Dr. G. Vuia, — a cărui loc a rěmas neimplinit.

Funcţionarea în regulă a serviciului de birou al Direcţiunei, a fost în parte împiedecat, prin împrejurarea că dl G. Proca, ales secretar în ultima adunare generală, a refusat de a-'şi lua în primire funcţiunea; ear noul secretar, a fost numit de Direcţiune, provisor, abea la 7 Septemvrie 1900.

Bibliotecarul ales de aceeaşi adunare generala, în persoana d-lui Ioan Petran, abea la 23 Decembrie a putut lua în primire Biblioteca Asociaţiunei, dela predecesorul sěu, dl I. Petrovici.

Nu puţin vor fi contribuit aceste neajunsuri la neîncrederea şi răceala publicului pentru instituţiunea noastră, dar Direcţiunea complectându-se, s'a restabilit regulata funcţionare a organismului direcţional alegêndu-se noul secretar.

Soliditatea şi progresul din punct de vedere material fiind basa a ori ce întocmire, una din preocupaţiunile Direcţiunei a fost sporirea fondurilor Asociaţiunei. S'a lansat în două rînduri apel la public pentru înscriere de noui membri, căci atât folosul material ce se realisează prin taxele membrilor, cât şi gruparea în jurul Asociaţiunei, a elementelor cât de numěroase, ridică forţa, nimbul şi importanţa acestei instituţiuni culturale-sociale.

Apelul Direcţiunei a găsit un rěsunet nu tocmai îmbucurător, cu toate acestea nu putem să nu amintim aci numele acelor *distinşi bărbaţi ai neamului nostru, cari* şi-au ţinut de o nobilă datorie a lor să-'şi dea obolul pentru Asociaţiunea naţională, făcându-se membrii fundatori. In întâiul rând trebue să numim pe P. S. Sa Dl Episcop Iosif Goldiş; pe magnificenţa sa dl St. Antonescu; pe sprigînitorul tuturor causelor *româneşti*, dl Em. Urgureanu; pe d-nii Dr. Virgil Bogdan, Augustin Beleş, Dionisiu Popovici, şi Banca „Sentinela" din Satu-nou.

In total numěrul membrilor activi astăzi este de 360, dintre cari *fundatori* 24.

Intrucât priveşte administraţia finaciară Direcţiunea aduce la cunoştinţa onoratei Adunări Generale, că fondurile existente s'au păstrat depuse în bună orînduială, intacte, împlinindu-se *cheltuelile*, atât de birou cât şi stipendiile şi ajutoarele, din venitul banilor elocaţi, din cotisaţiunile membrilor şi din ajutorul de 500 cor. dat de Banca „Victoria", anume pentru stipendii şi ajutoare.

Pentru anul şcolar 1900/901 s'au acordat următoarele stipendii: Elevilor dela şcoala de arte de meserii:

Gh. Domoncoş din Măderat . . .	120 cor.
Şt. Nichin din Arad	200 „

Calfelor de meseriaşi, pentru a se perfecţiona în străinătate:

Gh. Milincovici tîmplar (pentru Viena)	100 „
Pompilie Boşco, măcelar (pentru Praga).	100 „

Ajutoare pentru ucenici s'au votat pentru:

Alex. Popa din Bél, faur la Orade	50 cor.
Avram Lina din Folia	50 „

Elevului dela şcoala comercială I. Hălmăgianu, i-s'a acordat şi pentru anul acesta ca şi în trecut, stipendiul de . . 120 cor.

La această rubrică mai amintim ajutorul ce s'a dat conducătorului corului meseriaşilor, d-lui N. Ştef. . . . . 50. cor.

Aceste date am crezut de cuvinţă, onorată Adunare Generală, să le înşirăm aci, ear bilanţul financiar se va vedé din raportul special al d-lui Casier.

Onorată Adunare Generală, întru cât priveşte activitatea Direcţiunei pe terenul social, în accepţiunea i obicînuită, Direcţiunea şi a dat silinţa să întrunească în Asociaţiune şi sub aripile Asociaţiunei tinerimea noastră cultă, ceea-ce însă, cu regret o spune, până acuma n'a reuşit.

In acelaşi timp însě, s'a dovedit de un fericit act incorporarea societăţii meseriaşilor români din Arad în Asociaţiune, după decisul din 28 Noiemvrie 1898. Meseriaşii se întrunesc în localul Asociaţiunei, sunt instruiţi în cântec coral, declamaţiuni şi dansuri naţionale, — ceea-ce contribuie la consolidarea lor şi la desvoltarea spiritului naţional. S'au presentat deja în public cu laudabile prestaţiuni.

Onorată Adunare Generală, Prea C. Sa Dl Vasilie Mangra, vicar episcopesc, în adunarea generală din urmă a propus iniţiarea din partea Asociaţiunei a unei lucrări, a unui studiu istoric-etnografic folcloristic-pitoresc, asupra comunelor din aceste părţi de graniţă apuseană a elementului românesc, cu a cărui chibsuire a fost însărcinată Direcţiunea. Avênd în vedere că P. C. Sa a elaborat chiar planul acestei lucrări, Direcţiunea a delegat o comisiune compusă din P. C. Sa V. Mangra, C. S. Dl R. Ciorogariu şi dl I. Petran, aceşti doi din urmă competenţi de asemenea în astfel de lucrări, pentru a chibzui şi întocmi importanta lucrare. De present comisiunea se ocupă cu adunarea vastului material cerut pentru redactarea acelei opere, adunându-se materialul la biroul Asociaţiunei noastre.

Starea Bibliotecei Asociatiunei va fi obiectul raportului special al d-lui Bibliotecar; de asemenea va raporta dl Econom, despre localul Asociaţiunei şi întreţinerea lui.

Onorată Adunare Generală, încheind acest raport, nu putem să nu ne reamintim de cei ce au ostenit pentru întemeiarea Asociaţiunei noastre la anul 1862, faţă de cari şi de a căror operă noi numai atunci ne vom dovedi vrednici, dacă pătrunşi de sentimentul datoriei vom desvolta opera lor, lăsând urmaşilor noştri o frumoasă moştenire.

Ascultând aceste expuneri şi rapoartele speciale ce urmează, Direcţiunea roagă Adunarea Generală, ca în conformitate în § 7 din Statute, să-i dea absolutorul pentru gestiunea sa.

După cetirea aceasta preşedintele propune să se exprime condolenţe pentru moartea zelosului membru în comitet, Dr. G. Vuia. Toţi se scoală în picioare.

Sava Raicu ceteşte darea de seamă despre starea materială a Asociaţiunii.

Mişcarea cassei „Asociaţiunei naţionale aradane" a fost:

La 31 Dec 1899, coroane: 1473 14;

La 31 Dec. 1900, adăugêndu se şi sumele libelelor de depuneri păstrate la Consistor (Fondul tinerimei, „Asoc. Naţ." şi Donaţiunea), averea sa este de coroane: 15 309 21; ear la 31 Maiu 1901, coroane: 15 831.48. —

Constatăm cu mare plăcere, că mulţumită îndeosebi zelului cassierului Raicu şi a ajutorului oferit de banca „Victoria", materialicaşte Asociaţiunea progresează.

S. Secula citeşte raportul bibliotecarului Dr. Petran. Apoi o adresă a dlui St. Antonescu, care dărueşte Asociaţiunei 12 volume frumos legate din foaia literară „Familia".

Din raportul bibliotecarului se constată că Biblioteca Asociaţiunei Naţionale conţine 647 opere în 678 volume. Ca şi în anii antecedenţi, Academia română a dăruit Asociaţiunei publicaţiunile sale, în numěr de 11 opere; ear societatea pentru fond de teatru a contribuit la înmulţirea Bibliotecii dăruind Anuarul III al sěu.

Magnificenţa Sa dl *St. Antonescu*, a dăruit la adunarea generală, colecţia Familiei, pe 12 ani; din partea d-lui Il. Chendi s'a primit lucrarea sa: „Zece ani de mişcare literară în Transilvania", ear dl Secula a dăruit: „Leagănul viselor" de G. Adam şi „Din vremuri apuse" de I. Secula, câte-un exemplar.

Dr. I. Suciu crede că după-ce s'au cetit rapoartele, asupra celui general să se deschidă discuţia.

P. Truţa zice că după-cum am făcut şi în trecut, să alegem întâiu o comisie căreia să 'i-se dea apoi rapoartele spre censurare şi raportare.

Se primeşte şi în comisie se aleg: Dr. Ioan Suciu, I. I. Pap şi G. Purcariu.

Totodată 'i-se încrede acestei comisiuni să întocmească lista membrilor de propus pentru a compune viitorul comitet.

Şedinţa se suspendă apoi pe jumětate ceas.

Redeschizêndu-se şedinţa, *Dr. Suciu* raportează în numele comisiei exmise. Crede de trebuinţă a schiţa situaţia actuală a Asociaţiunii. Încât priveşte partea materială, progresul e mulţumitor, ceea-ce se poate atribui mai ales zelului şi abnegaţiunei dlui cassier Raicu şi donaţiunilor anuale ale băncii „Victoria".

Partea socială însă nu e satisfăcětoare. Nu s'a ajuns adecă un lucru: a se atrage şi angaja şi tinerimea la lucru. Pe de altă parte alţii chiar dacă au fost aleşi în comitet, nu 'şi-au ţinut de datorie să lucreze, deşi este o chestie de onoare ca ales fiind în post de onoare, să-'ţi îndeplineşti datoria.

Rěul se poate însě îndrepta şi anume, dacă ne vom strînge rîndurile şi fiecare să facă tot ce-'i este în putere pentru a duce înainte această instituţiune care — cum a zis anul trecut şi P. S. Sa Episcopul — are statute excelente şi care în trecut era centru de activitate culturală a celor mai distinşi români.

Cât priveşte acum rapoartele citite şi censurate, în numele comisiei propune:

1. Raportul general să se iee spre ştire;
2. Încât priveşte apelurile trimise pentru a câştiga noui membrii, să se urmeze;
3. Băncii „Victoria" în primul rînd precum şi celorlalţi donatori să li-se exprime mulţumită protocolară;
4. Împărţirea stipendiilor, aşa cum s'a făcut, se ia spre ştiinţă şi direcţia se avisează să urmeze şi pe viitor în acelaşi chip;
5. Deasemeni să se urmeze cu lucrările pentru desěvîrşirea operei cu monografiile propusă de dl V. Mangra.

Dr. N. Oncu atrage la acest loc atenţia adunării asupra *bibliotecilor poporale*, arătând marele bine ce ar isvori dacă Asociaţia noastră s'ar ocupa şi de această chestie şi s'ar întemeia asemenea biblioteci cel puţin în comunele fruntaşe din apropierea Aradului.

R. Ciorogariu atrage atenţia greutăţilor ce întimpinăm cu lucrarea monografiilor dacă nu recurgem la ajutorul unei autorităţi. În casul ce ne preocupă e de părere că trebue să ne adresăm Consistorului.

Adunarea apreciând lămuririle date de d-nii Oncu şi Ciorogariu, primeşte *a se avisa direcţia să lucre conform celor propuse.*

Dr. Suciu raportează asupra stării cassei. Toate hârtiile s'au găsit în deplină ordine şi propune:

7. a se vota absolutoriu şi mulţumită dlui Raicu,

8. a se lua la cunoştinţă raportul bibliotecarului şi donatorilor (între cari şi d-şoara M. Cioban cu 5 opuri) a li-se vota mulţumire:

Toate propunerile se primesc fără discuţie.

Se discută numai asupra propunerii ca bibioteca Asociaţiunii să fie pusă în anume zile şi ore ale săptămânei la disposiţia publicului.

P. Truţa spune că nu trebue în privinţa aceasta a se aduce un conclus, ci numai să se atragă atenţia direcţiei, deoare-ce regulamentul şi aşa prevede ca biblioteca să fie pusă la disposiţia publicului.

propune în fine, tot în I, ear' adunarea prita întregeî direcţiunî ... pentru-că a făcut tot ce 'i-a stat în putinţă întru promovarea intereselor Asociaţiuneî.

Truţa mulţumeşte în numele direcţieî.

Se procede la alegerea nouluî comitet şi se aclamă:

I. director: P. Truţa. II. director: V. Goldiş. Secretar: S. Secula. Casier: S. Raicu. Bibliotecar: Dr. Petran. Controlor: I. Herbai. Econom: I. Ştefănuţ. Fisc: Dr. Suciu. Membri: V. Mangra, Ign. Pap, I. Beleş, M. Veliciu, Dr. N. Oncu, R. Ciorogariu, I. Russu, G. Purcariu, Tr. Văţanu, Dr. I. Raţ, C. Don, Iust. Olariu.

G. Purcariu propune a se relua seria conferenţelor ce se ţineau, aşa ca mai ales ţĕranilor să li-se dee poveţe bune.

Se primeşte.

Preşedintele *St. Antonescu*, închide apoî adunarea prin cuvinte bine simţite, îndemnând pe toţî la muncă rodnică întru binele neamuluî românesc.

Protosincelul *I. Pap* aduce mulţumirî, ear adunarea face aclamărî dluî preşedinte, care a muncit o vieaţă de om spre binele obştesc şi ş'acum este cel dintâiu la toate unde e vorba de cultura neamului românesc.

Sĕrbarea societăţii „Patria" din München.

München, 26 Maiu.

Preludiul sĕrbăriî aniversare a societăţiî studenţimei române „Patria", legată de memorabila şi multiplu importanta zi de 10 Maiu, l'a format sĕrbarea altei zile nu mai puţin însĕmnată pentru întreg poporul român, anume ziua de 3/15 Maiu.

Vre-o câteva capitole referitoare din istoria lui Bariţiu şi o cuvĕntare ocasională a fratelui Traian Mihaiu ni-a reamintit pe eroiî ultimei epoce de glorie a Românilor din Transilvania, Bănat şi Ungaria, cari 'şi-au sacrificat avutul şi viaţa pentru realisarea idealului: desrobirea poporului de sub servitutea de secoli a usurpatorilor privilegiaţi. Această reprivire ne-a întărit în speranţa unui viitor mai plin de acţiune, decât ni'l arată tristul present şi ne-am jurat, că la rîndul sĕu, ne vom sili să fim vrednici urmaşi ai moşilor nostri. La această festivitate, afară de „transilvĕneni", s'au mai alăturat din cei mulţi şi vre-o câţiva fraţi din regat, mai cu tragere de inimă faţă de tot ce e românesc, un lucru, care trebue azî cu părere de rĕu accentuat.

Ziua de 10 Maiu, de care sunt legate cele mai scumpe etape în desvoltarea regatuluî România, la care priveşte toată suflarea românească cu mândrie, iubire şi grije, a fost sĕrbătorită în special de societatea „Patria", după-cum însemnătatea ei o cere. Coincizĕnd cu ziua înălţăriî Domnuluî, Româniî au făcut un pelerinagiu la biserica grecească, unde s'a celebrat serviciul divin împreunat cu rugăciunî şi chemarea duhuluî sfânt asupra capuluî Românieî, a Maj. Sale Regeluî Carol I. şi a dinastieî Sale. La adresa Suveranuluî român s'a expediat din partea societăţiî o telegramă omagială. Ziua întreagă mândrul tricolor a fâlfâit la consulatul român pe piaţa Kaiser Wilhelm. Când seara a început să se lase peste oraş, sala cea spaţioasă dela Kreuzbräu, a început a mişuna de un public distins, compus în majoritate din profesorî, literaţî, literate, artiştî şi artiste, studenţî etc. în frunte cu elegantul, amabilul şi veneratul patron al sĕrbăriî, dl Carol Arnold de Günther, consul general al Românieî, care cu ocasiunea aceasta a donat 100 mărcî pentru sporirea fonduluî societăţiî. Decoraţiunea săleî n'a rĕmas mai pe jos decât aniî trecuţî, ba din contră, rafinatul gust artistic a crescut. Astfel sala în stil rococo, decorată cu drapele naţionale, cu producte ale industrieî de casă româneştî, mai ales ţĕsĕturî din Oltenia şi Bănat; cu tablourile regeluî şi regineî, înconjurate de ghirlande de brad; cu globuleţele luminilor electrice înfăşurate în hârtie de mătasă, colorî naţionale, ear' globurile celor patru lămpî marî electrice înfăşurate într'o pânză roşie străvezie — părea un palat din poveştî cu lumină feerică şi un amestec de parfum de brad şi verra violette. Efectul era surprinzĕtor şi am putut pe mulţî observa, carî la intrare în sală rĕmaseră cu gura căscată. La 9 ore, preşedintele societăţiî dl Ioan Artimescu a deschis sĕrbarea aniversară, arĕtând importanţa zileî de 10 Maiu pentru societate şi pentru Româniî în general, mulţumind totodată patronuluî pentru bunăvoinţa ce-o arată faţă de societate, luând asupra-'şî patronagiul festivităţiî, apoî dlor conservatoriştî, carî au primit să-'şî dea concursul şi în fine oaspeţilor.

Programa a fost următoarea: 1. Kiss Fr. Moderato din Suita op. 34 pentru violină cu acompaniament de pian. 2. Jadassohn Andante cantabile pentru flaut şi pian; A. Krug, „Der Hirte bläst im Mondenschein" flaut şi pian. 3. Goltermann Andante din Concertul nr. 2 pentru violoncello. 4. Titl Serenada pentru flaut, Waldhorn şi pian. 5. Fr. Doppler „Nocturne" pentru flaut, violină şi Waldhorn cu pian. 6. Fr. et. Ch. Doppler „Fantaisie pastorale" pentru 2 flaute şi pian. 7. Tillmetz Rudolph op. 34. „Fantaisie roumaine" pentru flaut şi pian.

Nefiind specialist în ale musiceî, nu risc, cum se obicînueşte pe la noî, să fac o critică, care se reasumă de regulă în: admirabil, splendid, superb, subtil, dibaciu şi alte atribute. Amintesc numai, că „Nocturna" de Doppler şi fantasia românească de Tillmetz au reuşit mai bine. 'Mi-a plăcut mult fanasia românească, deoare-ce caracterul românesc e bine păstrat în cele 3 părţî din carî constă. Dl Loebell, neamţ de origine, trăit în România, a ştiut să-'şî însuşească în timpul cât a stat acolo aşa de bine ritmul şi nota originală a fluerului ciobanuluî, încât doina din fantasie a zis-o cu focul, dorul şi jalea proprie Românuluî. La allegrul dela fine, în care flautul se întrecea cu acompaniamentul la pian al D luî Köhler îmî venia să sar de pe scaun şi să-mî descarc inima într'o chiuitură. Că l'am făcut pe Dl Loebell să ne maî zică o doină, se înţelege de sine.

După-cum se vede, în programa întreagă nicî nu e un nume de Român sau un punct românesc, afară de fantasia românească. Aicî e la locul eî o constatare. E plin vĕzduhul de vaete şi ţipete, toate într'un glas, acelaşî cântec vechiu: e criză în ţeară. Sună şi rĕsună fără încetare; de altcum o ştie deja lumea întreagă. Cu toate acestea, de când s'a desprimăvărat au pornit Româniî, ca pasĕrile călĕtoare, în strĕinătate — se vede, unde e criză în ţeară. Zi de zi curg Românaşiî în Isar, Atena, metropola artelor germane, căcî precum din naştere poet, astfel din fire Românul e fire de artist sau cel puţin amator de artă, şi dacă n'o înţelege. Anul acesta sunt în München maî mulţî româniî creştinî ca orî când, numaî câţî ştiu eu 42 la numĕr, şi câţî necunoscuţî, carî rătĕcesc pe stradele şi cafenelele capitaleî bavareze. Aşa le place Românilor, necunoscuţî de nimenî să şî facă mendrele şi să pape ajutoarele de stat ce curg şi acum destul de grase. La societatea „Patria" dau aceştî domnişorî numaî când sau nu maî au ce mânca, sau le lipsesc baniî de drum. Lucrul acesta s'a putut maî ales observa după exposiţia din Paris; rĕsăriau D-lor ca ciupercile după ploaie, în fiecare zi câte doî, treî, cu pretensiunea (!) să le dăm banî de drum până la Viena, şi ce era maî mult, aceştî indivizî orî erau grecoteî, bulgăroî, carî nu vorbiau bine româneşte, orî că erau tinerî românî cu vată în urechî, carî îşî uitaseră în Franţa limba maternă şi tot la al doilea cuvĕnt o dau pe franţozească. — Eî bine, din aceştî 42 cunoscuţî, fac acum parte în societate 11 inşî. Nu doar' că ar fi prea puţinî Românî în München e causa, că în program n'a obvenit nicî un nume românesc, ci causa este a se căuta în lipsa totală de interes faţă de tot ce e românesc, adecă lipsă de credinţă, patriotism şi naţionalism în partea cea maî mare dintre tinerimea de azî, sau „România de mâne". Fiecare se crede în aşa mĕsură liber şi independent, încât să nu se supună nimĕnuî şi să nu recunoască nimic. Un episod foarte interesant din vieaţa societăţiî să ilustreze, cum îşî înţelege datoria faţă de locul ce'l ocupă un preşedinte crescut într'un aer prea liber. Odată se alesese preşedinte un domn, al căruî nume l'am uitat şi după o sĕptĕmână era să se ţină prima şedinţă ordinară sub presidiul nou-alesuluî. Membriî toţî se adunaseră în localul societăţiî şi aşteptau pe preşedinte; el însă nu maî venia. Atuncî o comisie aleasă fù trimisă să visiteze pe preşedinte, din ce causă lipseşte. Când comisia intră la el în odae, ce să vezî? lungit pe canapea, cu ţigareta în gură şi cu ceaiul ferbinte lângă dînsul, dl preşedinte citia un roman, se înţelege, franţozesc. „Da nu ştiî, că azî e Sâmbătă, e şedinţă, te aşteptăm cu toţiî?" — „Bine, Domnule, pe timpul acesta să nu scoţî un câne afară din casă (afară ploua), cum să pot veni pe aşa timp la şedinţă?!" — Şi ca acesta multe casurî, pe cât de comice, pe atât de triste.

Sĕrbarea a fost una dintre cele maî reuşite şi maî cercetate, cu toată indolenţa ce o întimpină mica ceată credincioasă, grupată în giurul „Patrieî", din partea celorlalţî domnî, dintre carî mulţî au luat parte la petrecere în mod gratuit, căcî spesele le-au purtat membriî societăţiî, adecă Româniî ceî săracî.

Dansul s'a început pe tactul „Valurilor Dunăriî", şi s'a continuat cu hora şi sêrbele indispensabile, precum şi alte jocurî, dar' maî ales vals, jucat cum numaî Româniî ştiu, încât toate domnişoarele neobosite şi doritoare să se învîrtă la infinit cu câte un „schwarzer Teufel", cum le zic nemţoicele în glumă la ceî cu pĕrul negru ca pana corbuluî, cu ochiî ca murele şi cu mustăcioara spicul grâuluî, — au rĕmas până dimineaţa, când, după un comers cu toasturî şi cântece naţionale, am trecut într'un convoiu lung, fiind cafenelele închise, în bufetul găriî centrale, unde au luat în comun încă o cafea turcească ş'apoî, lebewohl! Auf Wiedersehn, care încotro, la culcuş.

O scrisoare de la Muselim-Selo*)

Măicuţă dragă, cartea mea
Găsească-mi-te 'n pace!
Pe-aici e vênt şi vreme grea,
Şi-Anton al Anei zace
De patru luni, şi-î slab şi tras,
Să-l vezi, că-ţi vine plânsul,
Că numai oasele-au rĕmas
Şi sufletul dintr'însul.

Apoi, să ştiî c'a fost rĕsboiu
Şi moarte-aici, nu şagă:
Cădeau pe dealuri, dintre noi
Ca frunza, mamă dragă.
Şi-acolo 'n deal, cum fulgera,
Un plumb simţiî că vine
Şi n'avu loc, cât larg era,
Decât în piept la mine.

Mi-e bine-acum, şi-aşa socot,
Că nu va trece luna
Şi-oiu fi scăpat de-aici de tot,
Dar vezi te rog de una:
Să nu mai faci cum ai făcut
S'aduni la tine satul
De veselă că ţi-ai vĕzut
Acasă ear băiatul!

Să vezi pe-aici şi ciungi şi-ologi!
Christos să-î miluească!
Tu mergi la popa 'n sat, să-l rogî
O slujbă să-mî cetească.
Puteri de nu vei fi avênd
De plată, vorba-î lasă,
Că-î voiu lucra o zi, ori-când
La 'ntorsul meu acasă.

Pe Nuţu vi-l lăsasem mic,
Cu creştetul cât masa —
O fi acum ştrengar voinic
Şi vĕ rĕstoarnă casa?
Făcutu-i-aţi şi lui la fel
Căciulă, cum am vrut-o?
Aveam o piele 'n pod, de miel,
Doar nu veţi fi vîndut-o?

Neveste mele să-î maî spuî
Să-mi cumpere o coasă,
Cea veche nu ştiu este-ori nu-î
Şi-o fi acum şi roasă,
De când rugina scurmă 'n ea.
Să-mi vĕd, o dare-ar Sfântul,
Cum cade iarba 'n faţa mea
Şi-mi bate 'n plete vêntul.

Ea lupte-se, cum biet o şti,
C'aşa ne dete soartea,
Că şi noî ne-am luptat pe-aci
Cu greul şi cu moartea;
Dar l-a ajuns şi pe Harap
Blăstemele şi plânsul,
Că noî 'i-ne-am ţinut de cap
Şi 'ntrarăm după dînsul.

Şi 'î-am făcut, măicuţă, vênt
L'am scos de tot din ţeară,
Măcar stetea pe sub pământ
Şi nu eşia pe-afară.
Şi-am prins şi pe 'mpĕratul lor
Pe-Osman nebiruitul,
Că-l împuşcase 'ntr'un picior
Şi-aşa 'î-a fost sfîrşitul.

Păî, ne ţinea pe semne proştî,
Să-'şi joace hopa-tropa,
Că nu putem să batem oştî!
Dar poate taica popa
V'a spus de prin gazeturî tot —
El cum 'şi-a dat juncaniî?
Acum 'î-aş cumpĕra, să pot,
Dar nu maî am azi baniî.

Mĕ doare 'n piept, dar nu să ţip,
Şi-aşa mi-e dor de-acasă,
Şi-aş vré să plec, dar nu e chip
Că Vodă nu mĕ lasă.
Dar uite, nu e nu ştiu cât
O lună chinuită,
Şi-o să te string de după gât,
Măicuţa mea iubită....
. . . .

Aşa mi-a spus Ion să-ţi scriu,
Iubească-ţi-l pământul!
Şi-am tot lăsat, pân'a fost viu,
Şi-mî ţin acum cuvêntul.
Să te mângăie Dumnezeu,
C'aşa e la bătae —
Şi-am scris această carte eu,
Căprarul Nicolae.

G. Coşbuc

*) In rĕsboiul nostru de la 1877—78 spitalul cel mai apropiat de Plevna era la Mecica. Al doilea pe drumul către Dunăre, era la Muselim-Selo.

Sĕrbarea a fost însemnată şi din următoarele puncte de vedere. La ea am avut întruniţi, afară de pictorĭ şi trei poeţĭ românĭ, pe tinĕrul, simpaticul şi de toţĭ cunoscutul poet St. Iosif; pe dl George Murnu, cunoscut din „Convorbirĭ literare" şi pe dl Trăian Mihaiu, care, cu toate că s'a perdut în secesionisme, totuşĭ promite ceva. Am avut în mijlocul nostru în ziua de 10 Maiu pe un representant al armateĭ române, pe dl Angel Rădulescu, elev al şcoaleĭ de rĕsboiu din Engers l. Rin. Aflându-se ocasional în München a luat parte la sĕrbare în uniforma de grenadir prusiac, şi cum de aproape de un an nu maĭ auzise limba mameĭ şi ştiind că numai preste doĭ anĭ îĭ este dat să-şi revadă ţeara, Românul verde era între doĭ de o veselie şi de o cuceritoare iubire frăţească, încât despărţirea luĭ a lăsat în inimile noastre — de ale fetelor nicĭ nu vorbesc — regrete neşterse. D-şoara Nădejde, clasica frumseţă, eternisată de maestrul Lenbach în 6 portrete, nĭ-a făcut deosebita bucurie să apară la serbare în costum naţional. Dintre artistele române au maĭ luat parte D-şoarele Murgăşian, Gogu, Lampadaride, Săulescu şi Barbulescu. Dintre familiile româneştĭ D-na Hesselmann născ. Cerada, dl şi d-na Murnu, dl şi d-na E. Hesselmann, dl şi d na Voina. Telegrame de felicitare au sosit dela societăţile surorĭ „Petru Maior" din Budapesta şi „România Jună" din Viena; dela dl Remus Iliescu, membru pasiv, stud. arch. în Turin şi dela d-şoara Paulina Elinescu, membră pasivă, instit. în Bucureştĭ.

Astfel membriĭ societăţiĭ „Patria", ca membriĭ unuĭ popor civilisat, au ştiut să şĭ reamintească, afară de aniversarea III-a a societăţiĭ „Patria", şi întrarea principeluĭ Carol în România, declararea independenţeĭ şi a regatuluĭ România, tot atâtea evenimente importante, legate de bărbaţiĭ sĕĭ marĭ şi de ziua de 10 Maiu, devenită naţională.

An. Ca.

O petrecere.

(Continuare.)

Ştiţĭ că se zice: codru-ĭ frate cu Românul!

Pentru-ce? Pentru-că codru-ĭ un concert divin, ear' Românul, fire poetică cum este, şi pentru-că acesta în vremurĭ grele i-a fost adăpost, stă cu drag în el şi cântă cu pasĕrile luĭ la olaltă.

Cântarea este cel maĭ uşor mijloc de cultivare a sufletuluĭ, şi cine nu ştie, dacă-ĭ Român, că din leagăn până la moarte cântă:

Doină zic, doină suspin,
Tot cu doina mĕ maĭ ţin!
— — — — — — —

Şi-'ĭ zicem cu toţiĭ:

Şi de te-am perde, Doino,
Ai cui am rĕmâné?
.... Rĕmâi, că ne eştĭ doamnă,
Şi lege-ĭ al tĕu glas;
Învaţă-ne să plângem,
C'atât ni-a maĭ rĕmas! (Coşbuc).

După toate acestea n'am destule cuvinte spre a recomanda fraţilor nostri alipirea şi obicĭnuirea a înfiinţa, sprigini şi îmbărbăta corurile noastre.

Fireşte, trebue, să ţinem seamă, ca idealul moral să scutească pe toţĭ membriĭ corurilor dela suspiţiĭ şi conducĕtorul să dee exemple şi să fie iubit şi ascultat de coriştiĭ sĕĭ. — Liberĭ odată de aceste consideraţiĭ, avem datoria a merge fără nici o teamă înainte, căci rĕsplata munciĭ este în însaşĭ munca ce am desfăşurat: am grupat în giurul nostru sufletele poporuluĭ, i-am dat ocasie a se lumina, a-'şĭ delecta truditul suflet la câte o cântare frumoasă, a se ridica peste nĕcazurĭ prin dulceaţa şi farmecul doinelor noastre, care devin, cu timpul, pentru sufletul luĭ tot aşa de indispensabile, tot aşa de valoroase, precum pentru corp este hrana zilnică.

In resumat: vederile şi aspiraţiunile noastre culturale trebue îndreptate într'acolo, ca în toate, dar absolut în toate centrele româneştĭ să avem Reuniunĭ de cântărĭ, puse sub controlul sever al moraleĭ, şi atuncĭ vom avé tot atâtea cetăţĭ inexpugnabile de nici o mână vrăjmaşă.

In biserică, archiereiĭ cu poporul într'un gând să apere turma luĭ Christos de lupiĭ răpitorĭ. In şcoală, dascăliĭ să fie vrednicĭ a desvolta în copiĭ religiunea străbună; în literatură să îmbrăţişăm cu tot adinsul folclorul; în societate să ne ferim de aparenţe şi vanităţĭ deşarte, desvĕlind o intensă activitate pentru reuniunile de cântărĭ: eată după modesta mea credinţă — „vederile şi aspiraţiunile noastre culturale corecte; eată calea ce duce la limanul mult dorit al progresuluĭ şi culturiĭ naţionale.

*

Uşurat în sufletul meu, că mi-am putut împlini chemarea după putinţele mele modeste, Vĕ invit, ca împreună cu mine să cugetăm asupra vorbelor înţelepte ale profetuluĭ Isaia (41.—10).

„Nu te teme, căci eu cu tine sunt; nu te înspăimânta, căci eu sunt Dumnezeul tĕu; te voiu întări şi te voiu scuti cu dreapta mea cea învingĕtoare!"

Ear când Dumnezeu cu noi este, spuneţi-mĭ, Vĕ rog, cine poate fi contra noastră?

Vĕ salut şi Vĕ mulţumesc de atenţiune.

Fluere la lucru 'n pace,
Zi şi noapte-aţĭ tot muncit,
Ferul roş, oţelul rece,
Rupţĭ de trudă l'aţĭ tocit;
Haid' să dăm şi horiĭ zor,
Toţĭ în cor!
Să trăiţĭ şi să 'nfloriţĭ,
Fericiţĭ şi norociţĭ!

Alex. Munteanu al luĭ Vasilie.

*

O pagină din istoricul Reuniuneĭ noastre de cântărĭ.

Sub impresia momentuluĭ, cuprins de o adevĕrată bucurie, mĕ uit în giur şi vĕd adunaţĭ de o parte pe toţĭ iubiţiĭ meĭ conpionerĭ aĭ doineĭ strămoşeştĭ, de alta o frumoasă şi aleasă cunună de dame şi d-şoare, ocolită de toţĭ iubitoriĭ de cultură şi înaintare aĭ comuneĭ noastre Reciţa-montană, pentru-ca să vadă, să se încredinţeze şi să prindă inimă de lucrurĭ bune şi frumoase, nouĭ şi ne maĭ petrecute aicĭ.

Mĕ uit în giur şi simţesc mândrie în inima mea!

Şi cum nu m'aş mândri, nu pentru modestul început de azĭ, ci pentru deosebita şi potenţata însufleţire ce o arĕtaţĭ, în numĕr atât de frumos, faţă de cea dintâiu serată musicală literară, inaugurată în seara aceasta cu binevoitorul concurs al iubituluĭ nostru membru onorar, părintele Munteanu.

Şi în adevĕr, când vĕd încălzite aspiraţiunile şi nisuinţele nobile, căror ne-am dedicat, de dragostea şi însufleţirea ce se resfrânge ca o rază de bun auguriu din atâtea feţe vesele, inima mea palpită de bucurie, ear sufletul meu, emoţionat, se ridică în acest moment afară de cercul vieţiĭ pământeştĭ spre sfere cu totul ideale.

Indeal e scopul întruniriĭ noastre de azĭ, şi nobile sunt inimile, carĭ au alergat întru aflarea luĭ.

Ce sunt seratele şi care este folosul real al lor, vi-s'a dat prilegiul să auziţĭ din gura Sfinţieĭ Sale, a părintelui Munteanu, care cu atâta maiestrie ne-a ştiut delecta, captiva şi înflăcăra pentru marele nostru ideal naţional, — ear mie îmĭ rĕmâne bucuria de a Vĕ împrospĕta în memorie o pagină trăită şi petrecută de noĭ, membriĭ acesteĭ reuniunĭ, carea, deşi nu-ĭ nouă, presentă totuşĭ momente de însufleţire pentru vieaţa noastră viitoare, pentru progresul şi desvoltarea doineĭ noastre naţionale.

Mĕ opresc la cuvântul „doină", ace isvor nesecat ce adapă şi alină atât în bine, cât şi în rĕu sufletul şi inima Românuluĭ.

S'a zis, poate din convingere, că ar fi maĭ bine să facem numaĭ economie, şi să ne apucăm esclusiv, nu ca până aci, de măiestrie, industrie şi comerciu, ear doina, după marele poet Coşbuc, „Doamna sufletuluĭ nostru", şi după oftarea într'un viitor strălucit pentru neamul nostru, a iubituluĭ amic Munteanu, „Mama inimeĭ Românuluĭ", s'o aruncăm în braţele întunereculuĭ, ca pe Cenuşotca din poveste.

Mĕ înflorez, ca de pĕcatul de moarte, îndrăsnind a privi în doina noastră naţională pe mama vitregă, care într'una se învinovăţeşte şi mereu se acusă pentru anume greşelĭ neexistente; mi-se frânge inima, admiţând că e pĕcat să cânţĭ tu, Române, în doina în care te-aĭ născut şi care-'ţĭ susţine rebegita vieaţă; sufletul meu se înăbuşeşte la cugetul, ca tu, Române, să te laşĭ de doină şi apucându-te de economie, când eşĭ la plug, mut să staĭ la coarnele luĭ şi să plângĭ, că doina din tine plânge, pentru lipsa darului de a spune cu gura amarul şi durerea ce-'ţĭ paşte sufletul.

Sunt, par'că, în lunca verde şi privesc, cum în lanul bogat de grâu, roiurĭ de Români şi Românce muncesc la roada secerişului şi în bucuria, că Dumnezeu li-a dat din plin mana dorită, încep într'un cor, de rĕsună codriĭ din apropiere şi se 'ntrec doinind cu doina divină a paserilor din viul verde al copacilor. —

Stând aşa în pioasă admirare, mi-se urcă inima'n gât şi nu pot striga de fericit: doină, tu eşti geniul şi vieaţa neamului românesc!

Liniştit, încetul cu încetul în inima mea de puterea acestui concert admirabil, privesc la Voi, cei cari zi şi noapte cu viaţa 'n mână intraţi în afundimile pămêntului şi eşiţi cu faţă şi ochi arşi, — Voi ceşti cu viaţa suspendată şi cu inima palpitând de groaza nefericirilor fraţilor vostri, Voi, să n'aveţi o clipă măcar bucuria a simţi, că trăiţi legaţi prin sânge de plugarul din mănoasa lunci, cu care dând mâna să Vĕ desfătaţi şi Voi cu cântecul:

Ştiĭ în lunca înverzită
Creşte-o iarbă înflorită —
Ce se 'ngână c'un isvor;
Vino 'n iarbă, mândruliţă,
Eu să-ţi cânt doină, doiniţă,
Tu să-'mĭ cânţi de dulce dor.

(Alexandri.)

POVESTEA
Uneĭ Coroane de oţel.

Scrisă anume pentru ţĕrănime.

De

GEORGE COŞBUC.

Ţeara.

(Continuare.)

2. Neatêrnarea.

La zece Maiu 1877, ţeara noastră s'a rostit neatêrnată. Această zi, de zece Maiu, e cea mai mare şi mai frumoasă dintre sĕrbătorile neamulni românesc. Ea are o întreită însemnătate, că trei lucruri mari şi hotărîtoare ale sorţiĭ noastre s'au petrecut într'această zi.

In vremile măririĭ noastre, stema domnească a Românilor era purtată de Voevozĭ vrednicĭ şi cu iubire de neam. De pe capul lor trecea pe capul fiilor ce-ĭ aveau, şi era linişte în ţeară şi stema noastră dătătoare de spaimă printre dujmani. Dar ne-au ajuns vremile urgieĭ păgâneşti, când Turciĭ smulgeau cu de-a sila coroana de pe capul Domnilor nostri, punêndu-o pe capul cui le plăcea lor. Ear în urmă Turciĭ 'şi-au făcut bătae de joc din coroana noastră; o svîrliau pe drumuri, şi cine se scula maĭ de dimineaţă şi punea maĭ întâiu mâna pe dînsa, acela ne stătea Domn.

Şi se îngrămădiau asupra ei toţi veneticiĭ, şi se împingeau şi se certau, şi umblau în calea Sultanilor cu şoapte şi cu bani, şi se perîndau aduşi de vînturi la Domnia ţĕriĭ ca vremea rea cu cea bună în zilele toamneĭ.

Şi din mâni rele ajungea Domnia în şi maĭ rele mâni şi biata noastră ţeară fugind de ploaie da de noroaie şi când se credea scăpată de un rĕu, se pomenia cu zece de nou isvodite.

Schimbarea Domnilor e bucuria nebunilor, şi două mutări de locuinţă te păgubesc ca şi când ţi-ar fi ars casa odată. Ear nouĕ ni-se topise sufletul cum ne tot ardea casa în cap prin mutarea nesfîrşită a Domnilor.

Şi ne-am luptat şi am alergat, să ajungem în rîndul stăpânirilor înţelepte şi s'avem domnie statornică. După unirea Munteniei cu Moldova, sub Domnul Cuza, am bătut la toate uşile Domnitorilor puternicĭ din Europa, ca să ne mântuie de rĕul schimbăriĭ Domnilor, să ne dea temeinică aşezare în scaun, şi să ne vedem earăşi stemele domniei, ca în veacurile vechĭ, trecênd la moartea tatălui de pe capul cărunt pe tinĕrul cap al fiului sĕu. Căci numai atunci sunt stemele cinstite şi iubite de ţeară şi cu vrednicie purtate de Domni, când de la tatăl cel străduitor să le lase întregi şi neştirbite fiului sĕu, ele trec în linişte la fiu, care de mic s'a obicĭnuit cu ele şi le cunoaşte ca odoare rĕmase din părinţi şi din strămoşi.

Dar nu când sunt cu mânie asvîrlite în drum, rupte şi batjocorite de cel-ce e silit să le părăsească, şi ridicate de jos cu hohotele de rîs ale celui ce se împiedecă de ele.

Şi nu eram noi neam aşa de ticălos, ca să ne urgisească Dumnezeu într'atâta de mult şi aşa de multă vreme. Cu ajutorul lui, şi cu străduinţa noastră, ni-s'a împlinit dorul şi am întors vremurile vechi şi păsurile sorţiĭ.

La 10 Maiu 1866 s'a urcat în scaunul domniei româneşti Prinţul Carol, ca Domn statornic şi fără clintire din partea Turcilor şi cu aşezămêntul, ca stemele domniei să treacă din tată la fiu. Nu ni-l'a dat nimenĭ cu de-a sila; noĭ L-am ales de bună voie şi după bună chibzuinţa noastră. Ne-am gândit că, dac'alegem Domn pe un om de-ai noştri, Român, îndreptăm numaĭ pe jumĕtate rĕul, şi că tot maĭ lăsăm o rĕmăşiţă de foc şi de boală, şi că din schinteia mică s'aprinde focul mare, precum din puţină sĕmînţă de boală vine la urmă perirea.

Ca să nu dăm prilegiu, nici cât un fir de pĕr, să ne certăm earăşi noĭ pentru Domnie, ni-am adus un Domn de neam străin. Şi cu asta am pus sfîrşit tuturor nădejdilor trufaşe şi pornirilor nebune.

Că de-am fi ales Domn român, s'ar fi pornit earăşi ca de-atâtea ori certurile aducĕtoare de ucidere între fraţi: mulţi socotindu-se ori maĭ buni decât Domnul, ori avênd maĭ multă dreptate după vr'un moş de-al strămoşului lor, să prindă scaunul ţĕriĭ, ori ascultând de şoaptele dujmanilor ţĕriĭ, orĭ făcênd numaĭ ca ispititul, care zice: de ce el, şi nu eu?

Ear un Domn străin, dintr'o seminţie de oamenĭ puternicĭ şi stăpânitori de ţĕrĭ, ne stă pavĕză puteriĭ noastre. El avea putinţă să ne ajute nu numaĭ cu mintea şi cu sabia, dar şi cu vaza seminţieĭ Sale, cu hotărîtorul cuvînt al eĭ, căcĭ cine are rude tari, e tare însuşĭ.

Şi ca omul mulţumit pe deplin de toate ale sale, ca sufletul imbibat de pacea mângăioasă a liniştei sfinte, chiar şi umbra unei temeri mi-a dispărut din inimă şi în mijlocul Vostru, iubiţi cântăreţi, cuprins de însufleţire Vĕ strig:

Lăsaţi pieptul să rĕsune,
Inimile să s'adune,
Carĭ în inimi sunteţi fraţi,
Strîngeţi-vĕ şi cântaţi!

Cântaţi, doiniţi şi atunci cu voi la olaltă vom doini cu toţiĭ, căcĭ:

In doină este fericirea,
In doină pacea şi iubirea
Din leagăn până la mormânt:
Şi dacă doina noastră dulce,
Din sînul nost în ceriu s'ar duce,
N'am fi Români p'acest pământ.

Ea cere să gonim amarul,
In piept să-i punem toţi altarul,
Căru-i cucernicĭ să-ĭ slugim,
Ş'atunci de noi nedespărţită,
In focul inimiĭ nutrită,
Va face 'n vecĭ să biruim!

Căci nu-i dujman în lume, tare,
Să spargă muntele cel mare,
In care ne-a urca pe noi
Şi cât vom fi Români pe lume
Ş'am adora iubitu-ĭ nume:
Vom fi de apărarea eroi!

(Alex. Munteanu al lui Vasile.)

In urma atâtor adevĕruri sfinte, trebue odată să înţelegem, că n'are Românul rost de traiu fără de doina lui. Viaţa, cum zice cântecul bĕtrânesc, i-ar fi fără de ea o mare de venin.

Noi însă, avem dublă îndatorire să preschimbăm marea aceasta de venin într'o mare de miere, prin farmecul duios şi dulce doinei naţionale, îmbărbătaţi de cuvintele:

Să'ţi laşi, Române, sapa şi carul,
Şi'n loc de coasă ia lira 'n mâni

Şi avem această îndatorire de-o parte ca Români adevĕraţi, de alta ca membriĭ unei reniuni, carea cântă fără încetare, fără rĕgaz şi fără teamă:

Fluere la lucru 'n pace
Zi şi noapte-am tot muncit,
Feţul roş, oţelul rece
Rupţi de trudă l'am tocit.
Haid' să dăm şi horiĭ zor!
Toţi în cor!

In acest „Motto" se arată în chipdestul de la înţeles ce suntem noi în comuna aceesta şi după munca care am depus, ni se zice şi cu tot dreptul, că avem lipsă de puţină odihnă şi distracţie sufletească, cuprinse în vorbele: Haid' să dăm şi horiĭ zor! Toţi în cor!

Şi aceştĭ „toţi" nu suntem numai noĭ, cei-ce constituim reuniunea de cântărĭ, ci sub aceştĭ „toţi" este de-a se înţelege totalitatea Românilor reciţenĭ, iubitorĭ de cântare şi doritorĭ de cultură.

Iubitul părinte Munteanu, ne-a înţeles — aşa cred — pe toţĭ de acord, mai ales că suntem Românĭ, de aceeaşĭ soarte şi aspiraţiunĭ, de a lucra din rĕsputerĭ pentru doina naţională, în serviciul căreia ca o sentinelă este pusă această reuniune.

Toţĭ ar trebui să îmbrăţişăm şi să desvoltăm o activitate solidară, pentru-ca să menţinem cu toate puterile această reuniune şi să facem, ca dela piedestalul la care s'a ridicat, prin deosebitul zel al membrilor activĭ, să se avênte la unul şi maĭ înalt şi maĭ frumos şi maĭ impunĕtor, faţă cu împregiurările, în carĭ trăim şi faţă cu desvoltarea şi avêntul celorlalte reuniunĭ străine din loc.

(Va urma.)

Scrisori economice.

— *Bancă fără dobândă.* —

Fraţĭ săteni!

Nu v'aş scrie, dar' simţul meu naţional românesc, dorul de bună starea voastră, dor arzĕtor, îmĭ dau voinicia, îmĭ dau îmboldul ca să vĕ scriu despre ce urmează.

„E adevĕrat", m'aţĭ fost întrebat, „adevĕrată să fie zicĕtoarea vecĭnic neclintită, că:

Unde-ĭ unul, nu-ĭ putere,
La nevoĭ şi la durere,
Unde-'s doĭ, puterea creşte,
Ear dujmanul nu sporeşte?"

Aşa, fraţilor, e sfântă de adevĕrată. Unul singur, singurel ca cucul, e prea slab pentru-ca să se lupte şi în potriva sgârciteĭ naturĭ şi a rĕutăciosuluĭ subjugĕtor. Deşĭ isbuteşte ca să trăiască, apoĭ să ştiţĭ, că numaĭ printr'o vrajă a voinţeĭ luĭ de fer. El e silit să se dea după toate încăpăţinările vremiĭ şi în miĭ de prilegiurĭ să se robească chinuluĭ de bună-voie. De plouă, de crapă de căldură pământu 'n pântecele sale, el tot-deauna e la muncă; de-'ĭ cară înecurile grânele, de 'i-le pârleşte arşita nemiloasă a soareluĭ, el totuşĭ coseşte ceea-ce îĭ maĭ rĕmâne şi ceea-ce nu-ĭ va fi de ajuns pentru-ca să-'l nutrească. De soseşte şi ziua de sĕmĕnat, el îşĭ va oprĭ grăunţele dela gură, numaĭ pentru-ca să aibă ce să arunce în breazdă. In mâhnirea sa, credinţa totuşĭ îĭ rĕmâne, că jertfind o părticică din sărăcăciosul secerişĭ atâta de trebuincios, poate că după earna cea greoaie, după primăvara cea păcălitoare, după vara cea pârjolitoare, grâul cu toate astea va rodi, pentru-ca să îndoiască, să întreiască la anul sĕmĕnătura. Cât e de mândru pentru ăst pământ, care-'l face ca muncindu-'l să-'ĭ curgă sudorĭ amare, când să tragă atâtea pe urma friceĭ şi desnădejdeĭ, când să sară, de bucurie, la vederea câmpuluĭ în valurĭ auriĭ de grâne!

Nicĭ o dragoste nu-ĭ maĭ puternică decât aceea a săteanuluĭ pentru partea de pământ, pe care'l ară şi seamănă, din care s'a născut şi în care ear se va întoarce! Şi cu toate astea ce de dujmanĭ îl împresoară şi cum îĭ privesc de cu ochĭ rĕĭ stăpânirea acesteĭ părţĭ de pământ, de dorul căreia se uscă pe picioare! Cel cu dările îĭ pune plugul la dare şi îĭ ia grâul; negustorul îĭ ia o altă parte; drumul de fer şi el îl despoaie prin căratul grânelor. De toate părţile e înşelat. De geaba îĭ strigĭ în gură mare: „Nu lăsa să te înşele". El totuşĭ lasă să fie înşelat, pentru-că-ĭ singur, pentru-că n'are credinţă în vecініĭ sĕĭ, tot aşa de păgubaşĭ ca şi el, şi nu îndrăsneşte să stea la vorbă cu eĭ.

Voĭ sunteţĭ aşadară slabĭ, toţĭ, toţĭ sunteţĭ slabĭ faţă cu toţĭ aceia, carĭ caută să vĕ subjuge, de jăfuitoriĭ de pământ, de acel pământ, care e văpsit cu sângele vostru, de cârmuitoriĭ năprasnicĭ, carĭ caută să vĕ ia tot secerişul. Dar' să vĕ spun o istorioară.

Era odată un neam de fraţĭ, născuţĭ tot dintr'o mamă şi dintr'un tată şi veni acel neam într'o ţară lată şi mănoasă pe căile ceruluĭ, de se pomeneşte şi astăzĭ; şi fraţiĭ se iubiau între sine şi creşteau în avuţie şi fericire; turme nenumĕrate, ca stelele, păşteau în câmpiĭ întinse. Vecініĭ şi hoţiĭ pismuiau unirea, puterea şi bogăţia lor, dar le era teamă de dinşiĭ, căcĭ bărbăţia lor îĭ îngrozia. Şi astfel aceştĭ fraţĭ trăiau fericiţĭ şi copiiĭ lor, în moştenirea cea mare rĕmasă dela părinţiĭ lor. Când vr'o nevoie venia dintr'o parte, eĭ alergau cu toţiĭ într'acolo. Cădeau cu toţiĭ împreună, când vijelia mare îĭ dobora, dar se ridicau earăşĭ cu toţiĭ împreună şi isbândiau. Şi ştiţĭ cine erau fraţiĭ ăştia?

Erau, fraţĭ săteni, strămoşiĭ nostri, carĭ prin stăruinţă şi priveghere, prin jertfele necurmate şi printr'o unire strînsă între eĭ, astfel ca toţĭ să stea pentru unul şi unul pentru toţĭ, au putut să ne lase şi să ne păstreze moştenirea noastră. Uniţi-vĕ dar şi voĭ, fraţĭ săteni; uitaţi micile voastre pisme, înfrăţiţi-vĕ ca strămoşiĭ nostri altă-dată, orĭ doar' aşteptaţĭ, spre a vĕ uni, să se scoale eĭ din morminte? Uniţi-vĕ în simţirĭ, în toate lucrările voastre!

Bucureştĭ, în 3 Iunie 1901.

Traian V. Ţeranu.

Dare de seamă şi mulţămită publică.

Implinim o datorinţă, când venim să exprimăm mulţămitele noastre sincere tuturor acelora, carĭ şi în mijlocul controverselor ivite în sînul tinĕrimiĭ au binevoit a ne sprigini în o manifestaţiune culturală-naţională, în aranjarea unuĭ concert, — care a avut scopul: augmentarea fondului înfiinţat de antecesoriĭ nostri pentru ajutorarea tinĕrilor lipsiţĭ.

In următoarele lăsăm să urmeze raportul detailat despre sumele incurse la adresa cassieruluĭ Cornel Antal, în Oradea-mare.

I. Oferte:

I. P. S. Sa dl Ioan Meţianu, 20 cor.; P. C. Sa dl Vasilie Mangra, 10 cor.; Il. Sale d-niĭ E. Mocsonyi, Al. Mocsonyi şi I. Gall, câte 10 cor.; d-niĭ A. Beleş, I. Bibescu, „Activitatea" câte 10 cor.; dl G. Rozvan, 8 cor.; dl I. Papp, 6 cor.; dl M. Gomboş şi G. Dudulescu, câte 4 cor. Suma 112 coroane.

II. Suprasolviri:

Excelenţa Sa Mihail Pavel, 20 cor.; dl Iosif Roman, 36 cor.; d-niĭ Dr. G. Popovits, prof. med. com., Familia Crişan, N. Roxin, I. Cădar, câte 10 cor.; Magf. T. Kővàry, 12 cor.; dl I. Roxin, 6 cor.; I. Ghelan şi Redacţia „Vulturuluĭ" câte 5 cor.; G. Papp, Dr. M. Conrad, G. Crainic, P. Moldovan, Nic. Diamandi, Dr. Nic. Popovicĭ şi N. N. câte 4 cor.; N. Mihulin, cand. de prof., G. Papp, G. Sime, I. Budo şi T. Sacota, câte 2 cor.; G. Blaga, S. Demian, M. Popa, câte 1 coroană: Suma 165 cor.

III. Seara la cassă au incurs 263 cor. 08 fil.

IV. Pe listele de rescumpĕrare au incurs Nr. 1. Col. dl C. Papp (Beiuş): d-şoara V. Ignat, A. Dudulescu, A. Papp, Dr. G. Cosma, Drd. D. Lascu şi N. Negrean, câte 4 cor.; M. Valtner, Dr. C. Popoviciu, câte 6 cor.; M. Cosma, I. Ardelean, G. Papluca, I. Ghelan şi A. Lazar, câte 2 cor. Suma 46 cor.

Nr. 2. Colect. d-şoara Gizella Papp, (Beiuş), 4 cor. Suma 4. cor.

(Va urma).

Şi aşa, ziua de zece Maiu 1866, este pentru noi începutul Domnieĭ româneşti statornice şi trainice. Dar tot mai eram legaţĭ de Turci, prin legământ jurat, şi nu eram întru toate, ci numaĭ în multe stăpânĭ de capul nostru.

Ear acum, după-ce vremile aduseră încurcăturĭ şi rĕsboaie, şi după-ce Turciĭ singurĭ 'şi-au călcat jurămêntul şi ne-au împins spre prăpastie, purtându-se cu noĭ, nu cum trebue să te porţĭ cu oamenĭ legaţi de tine, ci cum te porţi cu aceia pe carĭ vreaĭ să-ĭ rupĭ şi să-ĭ depărtezĭ de tine, noĭ am sărit să tăiem cu sabia funiile, „cu carĭ ne legaseră Turciĭ de coarne". Ni-au bătut cetăţile, ni-au aprins satele, au tras cu tunurile în noĭ. După cea dintâiu ghiulea asvîrlită din Vidin, de Osman-paşa, noi am fost în drept să ne călcăm jurămêntul, şi să spunem lumiĭ, că nu mai voim s'avem cu Turciĭ nici în clin nici în mânec, că suntem de-atunci stăpâni peste faptele şi voinţa noastră, stăpâni fără mărginire şi piedică nici dintr'o parte.

Dar am aşteptat până în ziua de zece Maiu.

Intr'această zi voiam să ne rostim neatêrnarea noastră, ca s'adaogăm acestei zile o nouă strălucire, ca să ne fie îndoită sĕrbătoare.

Şi a şi fost mare sĕrbătoare a neamului ziua când am vestit lumiĭ ruptura noastră cu Turciĭ. Şi de-apururi va fi sĕrbătoare, cât va trăi suflare românească pe pământ.

Patru sute de ani am aşteptat noi ziua aceasta. Pentru ea s'au luptat mariĭ Voivozi ai noştri, pentru ea s'a vĕrsat atâta sânge românesc prin toate văile ţĕriĭ, sute de ani. A sosit târziu această zi, dar a sosit măreaţă.

Intreagă ţeara a chiotit de bucurie, la vestea că vulturul românasc, care stătea pân' acuma întins pe ţĕrînă, ţintuite avênd aripile cu suliţĭ turceşti ca să fie ţinut locului, în svîrcolirea lui s'a smuls din suliţĭ şi, scuturând praful de pe aripi, s'a înălţat spre ceriuri. In ziua de zece Maiu a fost veselie de-alungul ţĕriĭ, prin toate oraşele şi satele; ear în capitală însufleţirea a fost aşa de mare, încât, ascultând ce-ţi spun oamenii, îţi vine să crezi că toate-au fost numai într'o poveste.

Era ziua suiriĭ în scaun a Domnitoruluĭ. In revĕrsatul zorilor tunurile începură să bubuie cele 21 de lovituri ale sĕrbătorilor. Toate drumurile erau numaĭ steaguri şi flori, şi pretutindeni lume şi orăşeniĭ şi mulţimea cea sosită de prin ţeară, s'aduna spre dealurile Mitropoliei. Corpurile legiuitoare aveau să rostească ruptura Românilor de Turci.

Şi după ce s'au rostit Corpurile legiuitoare şi a ieşit Domnitorul în mijlocul mulţimiĭ, s'a umplut vĕzduhul de vuiet. Tunurile începură să bubuie din nou, cel dintâiu cântec al libertăţiĭ noastre cântat de tunurĭ; clopotele tuturor bisericilor începură să-şi cânte rugăciunile, poporul adunat ura fericire Domnitorului şi ţĕriĭ şi fără sfîrşit era chiotul luĭ, oştirea cutremura vĕzduhul cu urările ei, ear musicile militare îşi amestecau sunetele de marş cu nesfîrşitele glasuri de pretutindeni.

Şi 'n vreme ce la Dunăre urlau tunurile româneşti ducênd spaima prin cetăţile turceşti şi sguduind liniştea văilor, alte tunurĭ, în capitală, vestiau veselia şi zilele libertăţiĭ. Ear Domnitorul nostru, în mijlocul oştenilor sĕi, toţi în arme sclipitoare, rosti câte-va vorbe aducêndu le aminte, că acum, când Turciĭ cu Românii stau piept la piept, toată ţeara se uită cu grije la oştire şi numaĭ în vitejia eĭ nădĕjdueşte mântuire. Apoĭ îĭ-a arătat steagul care era în mijlocul lor, legându-le de suflet neclintită iubire de neam şi de ţeară şi apĕrarea steagului. Apoĭ i a îmbărbătat, să meargă cu inima înainte, căcĭ în curênd însuşĭ El, căpetenia lor, îĭ va ajunge din urmă şi se va duce în rĕsboiu alăturea cu dinşiĭ.

(Va urma)

Munţii-Apuseni.

Abrud, 3 Iunie n.

Cu inimă liniştită şi cu multă satisfacţie pot constata, că una dintre cele mai active instituţiuni culturale din Munţii-Apuseni este „Reuniunea femeilor române din Abrud şi giur", condusă cu multă înţelepciune şi tactică de presidenta ei, věd. *d-na Ana Filip*. Această reuniune a ajuns la frumosul resultat de a susţinè o şcoală de fetiţe în Abrud, cu două învěţătorese, unde micile Moaţe îşi primesc hrana sufletească. Timpurile grele sunt, şi pentru a susţinè această şcoală în aceste timpuri critice, pe lângă toate jertfele ce damele române din Munţi le aduc, arangează în fiecare an câte o petrecere în favorul şcoalei. In anul de faţă, petrecerea s'a făcut a doua zi de Rusalii, 3 Iunie n. în grădina „Incze", afară de oraş. Pe la orele 3 p. m. abia ici-colea puteai observa câte un Român pe stradele Abrudului, până-când grădina, unde s'a ţinut petrecerea, era tixită de lume. Inteligenţa şi poporul de rînd din Abrud era în grădină. Dar nu numai Abrudeni, ci aproape toată inteligenţa de prin satele din giur, şi îndeosebi Câmpěnarii s'au presentat într'un numěr foarte frumos. Toţi aceia, cari înţeleg nobilul scop urmărit de „Reuniunea femeilor române din Abrud şi giur", au grăbit să'şi achite datorinţa într'un mod demn de laudă faţă de bunele intenţiuni urmărite de această reuniune.

Jocul s'a început cu „Ţarina", joc de predilecţie al Moţilor şi s'a continuat cu celelalte jocuri. Intr'adevěr, un aspect plăcut îţi oferia, privind cum inteligenţa din Abrud şi giur la olaltă cu burghezimea şi poporul de rînd executau cu multă isteţime predilectul lor joc, şi printre ei ici-colea câte un oficer. Cam pe la 8 ore seara se făcu o mică pausă — spre a ne recreia niţel. Pavilonul — recreator, — era aproape, dar' ce folos, că deşi e foarte spaţios, abia a patra parte a intrat în el, ear ceialalţi condamnaţi erau „chibiţa" pe la uşi şi ferestri. Era de dorit, dacă comitetul arangeator făcea alte dispositiuni, ca să fim toţi la olaltă. Era chip!

După pausă dansul s'a continuat cu însufleţire până la 12 ore noaptea.

A fost o petrecere aleasă şi bine reuşită atât moralmente, cât şi materialmente. După-cum am înţeles, s'a adunat un profit curat de peste 400 cor.

Şi dacă petrecerea „Reuniunei femeilor române din Abrud şi giur" a avut un resultat atât de splendid, meritul principal se dă cu drept cuvěnt acelor doamne, în mânile cărora este pusă conducerea acestei Reuniuni şi în special venerabilei matroane, doamnei *Ana Filip*, care cu un zel neobosit lucră din rěsputeri pentru înaintarea şi susţinerea şcoalei.

Ică.

Noutăţi

Arad, Iunie 7 n. 1901.

Examenele de cualificaţiune învěţătorească se vor ţinè pentru diecesa Aradului în zilele de 14/27 Iunie până la 16/29, eventual 30 Iunie a. c. în sala mare a Seminarului diecesan. Petenţii să-'şi adreseze petiţiile adjustate în regulă la Consistor cel mult până în 7/20 Iunie a. c.

*

Alegerea de protopop în Hălmagiu, după-cum ni'se scrie, s'a petrecut în mijlocul unei însufleţiri nespuse. In ziua alegerii, Marţi după Rusalii, comisarul consistorial Dr. I. Trăilescu, protopop, a slugit în biserică ajutat de un diacon şi de doui preoţi. A ţinut apoi o vorbire, care a impresionat adânc pe numěroşii creştini. Incepênd alegerea, a domnit cea mai deplină rînduială.

S'au dat 53 voturi d-lui I. Groza, referent în Oradea-Mare, 10 preotului Cornel Lazar, 3 preotului F. Leuca şi 4 bilete albe.

D-lui I. Groza, care a întrunit majoritatea voturilor, i-s'au făcut ovaţiuni entusiaste.

*

Nou advocat român. Dl Dr. V. Avramescu 'şi-a deschis cancelarie în M.-Radna. Urăm tinerului advocat tot succesul şi ne place a crede, că va fi un apărětor şi în cele naţionale.

*

Forul suprem. De când un glumeţ îi scosese vestea că a murit, ear ziarele române avuseseră uşurinţa să înregistreze prea simplu dispariţia lui dintre cei vii, simpaticul tiněr D. Lascu se dase afund: nu l'am mai vězut figurând nicăiri. Acum a ieşit earăşi la iveală. In organul moraliştilor Coroianu şi Raţiu trage clopotul cel mare într'o dungă, precumcă-i primejdie mare în Bihor: Mangra ortodoxul, unit cu Lauran unitul i-a legat fedeleş pe Români, ca să-i vindă Ungurilor. Aldămaşul s'a şi běut, şi anume în ziua lui Orban, când fiind onomastica inspectorului şcolar Sipos, ceĭ doui vicari români s'au conformat şi ei usului social, impus mai ales la autorităţi, de a felicita.

Lascu, sireacul, puiu de směu, cum era el să mai rabde şi trădarea asta! A muiat pana în venin—şi pune-te şi trage-i un articol năbădăios în „autorisata", chemând Bihorul la luptă de apărare împotriva „dujmanului din lăuntru", care ar fi adică şi Mangra... Ca mâne o să vedem, că Novacovici, alt tiněr care veghiază neadormit asupra intereselor neamului, o să şi sloboadă şi el vr'un articol de apărare. Pentru-că aşa merge acum: forul suprem naţional a ajuns d'alde Lascu. Mutre de astea judecă asupra vicarilor, vlădicilor şi sinoadelor, ear bětrânul inconştient dela Sibiiu, care găzdueşte în foaia sa aceste insanităţi, crede că face lucru mare, când serveşte drept stâlp, de care se freacă toţi rîioşii!

*

Iubileul de 25 ani de serviciu al Dlui Traian *Linţia*, învěţător în Cacova, se va serba Duminecă, în 9 Iunie (27. Maiu st. v. c.) în localul şcoalei gr. or. rom. din Cacova cu următorul program: 1. La orele 8 dim. examenul; 2. Deschiderea festivităţii prin un „Imn ocasional", executat de corul vocal din loc; 3. Alocuţiunile; 4. La orele 1½ d. a. banchet în localul societăţii de lectură. Tacâmul 80 cr. (1·60 cor.); 5. La orele 4 d. a. petrecere şi joc în curtea şcoalei; 6. La carele 8½ seara continuarea jocului în localul „Ospětăriei mari", cu preţul de intrare 30 cr. de persoană. Cacova, în 2 Iunie (20 Maiu) 1901. *Comitetul arangiator.*

*

Parastas. Luni, în zina de Constantin şi Elena, s'a servit în biserica gr. or. din Semlac: parastas pentru sufletul rep. Constantin Istin, care a testat sf. bisericĭ un patrar de sesiune pământ şi o casă. La parastas a participat un public numěros. — La fine dl paroch Dimitriu Ganea a rostit o cuvântare, în care a lăudat nobleţa inimilor acelora, cari spriginesc biserica, fiind avisată la mila credincioşilor. Tot dl Ganea a ţinut cuvântare şi în ziua întâia de Rusalii despre dragostea către de-aproapele, care a fost ascultată cu multă plăcere de publicul present.

Unul din cei mulţi.

*

Creştini măcelăriţi. Zilele trecute în statul Manaisa din Brazilia indigenii au atacat colonia misionarilor italieni Alpo-Aligio, măcelărind pe toţi misionarii şi vr'o 200 de creştini.

*

Doica princesei Italiei. Nou-născutei princese a Italiei i-s'a angajat o nutritoare numită *Maddalena Ciuti*. Ea primeşte lunar 140 coroane plată până când fetiţei îi va eşi primul dinte; de atunci încolo 10,000 coroane, până când va începe să umble, apoi când va fi dimisă, 20,000 cor. şi afară de aceasta 100 cor. pensie lunară cât va trăi.

*

Reuniune agricolă română în comitatul Braşovului. Duminecă, în 26 Maiu n., s'a ţinut într'una din încăperile gimnasiului român din Braşov adunarea generală ordinară a despărţěmêntului I. (Braşov) al „Asociaţiunei". In adunarea aceasta, pe lângă arětarea resultatului lucrării despărţěmêntului şi a comitetului cercual în timp de un an, s'a pus în desbatere şi o chestiune de cea mai mare însěmnătate pentru bunăstarea şi înaintarea agricultorilor români din comitatul Braşovului: chestiunea arzětoare a *înfiinţării unei Reuniuni agricole române* pe teritorul despărţěmêntului. — La cestiune au vorbit cu mare interes şi cu însufleţire d-nii: N. *Bogdan*; B. *Baiulescu*; A. *Bârseanu*; apoi d-nii I. *Lengeru*, preoţii Rom. *Verza*, I. *Broşu* şi *Micu* şi în fine dl director V. *Oniţiu*. Toţi vorbitorii au susţinut necesitatea înfiinţării Reuniunei agricole, care ar fi adevěrată binefacere pentru poporaţiunea română din comitatul Braşovului. După viua discuţiune, la care au mai luat parte şi d-nii N. Petra-*Petrescu* şi I. C. *Panţu*, adunarea s'a declarat *unanim pentru înfiinţarea Reuniunei agricole* şi a decis, ca la membrii din comitetul despărţěmêntului „Asociaţiunei" să se adauge persoane dinafară, preoţi şi învěţători din comunele de pe teritorul despărţěmêntului, cari împreună cu comitetul, să pregătească un proiect de statute şi cât mai curênd să convoace o adunare de constituire.

*

Cum se făcea schimbul de note diplomatice în vremile vechi? Când Alexandru-cel-Mare pornise cu oastea sa împotriva lui Dariu, regele Perşilor, s'a întâlnit, în Asia-mică, cu soliĭ lui Dariu, carĭ 'i-au predat o scrisoare, o minge, o legătură de nuiele şi o bucată de aur. scrisoarea avea următorul cuprins: „*Dariu, regele regilor, rudă a zeilor, ba zeu şi el însuşi: îţi poruncesc ţie Alexandre, ca slugii mele, ca numai decât să te întorci înapoi cu oastea ta la popoarele tale, la sclavii mei. Iţi trimit ţie un mănunchiu de nuiele, o minge şi o bucată de aur. — Nuielele te fac atent, că tu eşti încă numai un copil miserabil, al cărui loc e încă în braţele mamei sale; mingea ţi-o trimit, pentru-ca să te joci cu camarazii těi de joc, ear aurul, pentru ca la reîntoarcere acasă tu şi oastea ta să nu periţi de foame. Dacă nu te supui poruncii mele, atunci am să te bat nu ca pe un copil, ci ca pe un rěsvrătitor şi te voiu rěstigni şi pe cruce.*"

A treia zi Alexandru-cel-Mare a rěspuns superbului domnitor al Perşilor prin următoarea notă: „*Regele Alexandru trimite salutările sale regelui Dariu. O fi nostim lucru, dacă tu, Dariu, regele regilor, ba chiar rege divin, în scurtă vreme vei deveni sclavul copilului numit Alexandru, fiindcă eu în contra ta mě duc cu oastea mea, nu ca în contra unui zeu, ci ca în contra unui spulberat om de rînd. A fost o procedare foarte uşurateică din partea ta, că mi-ai trimis probă din aurul těu, fiindcă ăsta atât de mult ni-a plăcut încât acum noi şi mai vitejeşte ne vom lupta ca să luăm din el cât se poate de mult. Dacă te înving eu, devin om celebru, fiidcă învingi şi subjug atunci pe divinul Dariu însuşi; dacă tu mě învingi, pentru tine n'o să fie mare glorie, căci ai învinge numai pe un copil. Darurile tale eu le privesc ca un semn bun, deoare ce cu nuielele voiu bate popoul těu barbar, ear din minge aşa-'mi esplic, că eu voiu subjuga lumea întreagă.*"

La câteva luni după asta, cum se ştie din istorie, marele erou al Macedoniei a învins şi subjugat cu desěvîrşire pe Dariu al Persiei, ear pe muma, pe soţia şi pe fiica lui le-a luat prisoniere, ajungênd stăpân peste-o ţeară mare şi bogată şi peste-o pradă imensă.

Congresul Ligei.

Duminecă şi Luni, 20 şi 21 Maiu curent, s'a ţinut în Bucureşti congresul anual al Ligei culturale, la care au participat peste 70 de delegaţi, representând toate secţiunile Ligei din întreaga ţară.

Şedinţele s'au ţinut în localul Ligei din calea Victoriei.

D. V. A. Urechiă a fost aclamat ca presedinte, asistat de d-nii Stroe Beloescu, V. Cerches, maiorul Mlădeanu-Manolescu şi Cheţeanu, presedinţii secţiunilor din Bêrlad, Galaţi, Iaşi şi Craiova.

Dl. A. D. Florescu, secretar, a dat citire raportului de situaţie şi activitatea din anul trecut a Ligei, ear dl C. Rădulescu-Motru, censor, raportului censorilor, din care se constată că Liga dispune de un fond de 58.000 lei, în casa centrală, afară de averea secţiunilor.

Se aclamă ca membri de onoare d-nii Chamberlain, baronul de Witte, Bruto Amante, d-na Clelia Atteli Bertini, colonelul Madueno şi Benedetto de Luca. Acesta din urmă, care asistă la şedinţă, este presentat congresiştilor de dl Urechiă.

Se votează o telegramă de felicitare către MM. LL. Regele şi Regina Italiei cu ocasiunea naşterei ficei lor. Se votează de asemenea trimiterea unei telegrame la Gratz cu ocasiunea desvělirii monumentului lui George Candrea.

După amiazi s'a ţinut o nouă şedinţă publică, în care s'a discutat asupra mijloacelor de a da un mai mare impuls activităţei Ligei.

Luni dimineaţa a treia şedinţă.

S'a discutat părerea emisă de dl Mihăilescu pentru înfiinţarea unui ziar al Ligei.

După o lungă discuţie, propunerea este trimisă în studiul comitetului.

La ameazi a avut loc la şosea un banchet, la care a luat parte peste 50 de congresişti.

După ameazi s'a ţinut a patra şi ultima şedinţă a Congresului.

S'a admis propunerea dlui Onciul ca o comisiune din sinul comitetului central executiv să fie alcătuită spre a studia statutele şi să întocmească un proiect de modificare care să fie supus viitorului congres.

Apoi dl Stroe Belloescu, care a presidat şedinţa, declară congresul închis.

Poarta de fer. O podoabă şi o rěmăşiţă scumpă a vechiului Arad este aşa numita „Poarta de fer". Cine adecă nu cunoaşte aici această clădire din unghiul sud-vestic al pieţii „Szabadsàg"? Ea e strins legată de trecutul şi de presentul Aradului şi stă ca istoria întrupată a oraşului. In giur de ea s'au ridicat palate noue şi noue părţi de oraş; dar' Poarta de fer, conştie par' că de puterea şi fecioria sa neperitoare, — încă tot superbă priveşte asupra celor ce-o împrejmuesc. Dar' ea şi are pentru ce se mândri. Zace în centrul unei puternice linii de circulaţie şi ea însaşi formează un loc de comunicaţie dintr'o parte de oraş într'alta. — Eată pentru ce o nouă dovadă de isteţime comercială a dat Porter Vilmos, proprietarul bazarului cu articli sěi în preţuri de coroane, când 'şi-a deschis o filială în edificiul Porţii-de-fer. Prin aceasta dînsul hotărît înlocueşte o *necesitate*, deoare-ce nu e în tot ţinutul o prăvălie atât de sumeaţă ca a lui Porter. Această filială nu e întru nimic mai lipsită decât prăvălia principală. Din contra chiar. Filiala conţine şi ea *tot felul* de articli, cari se găsesc în centrala, adecă în prăvălia articilor în coroane, şi pe lângă asta ea va ţinè în deposit astfel de mărfuri, carĭ corespund în special situaţiunii acestei prăvălii-filiale şi împregiurimii sale. Prin noua filială a lui Porter a câşigat mult şi poarta-de-fer şi acea parte de oraş. Un nou spirit de viaţă s'a sălăşluit în locul acela şi, cunoscênd agilitatea lui Porter, principiile lui de întreprindere solidă, e convingere generală, că întreprinderea lui chibzuită va fi încoronată de succes.

Poşta administraţiei.

D-lui *Ioan Graure*, în *Jebel*: Am îndreptat.

D-lui *Avram Opincar* în *Vinerea*: Pe anul acesta 1901 încă n'am primit; Vě rugăm a ne trimite.

D-lui *Demetrie Ioanovici* în *Lipova*: Am primit banii pe anul întreg 1901; Vě mulţumim.

D-lui *Iosif Olariu*, învěţător în *Măidan*: Cu suma de 2 coroane primită la 26 Ianuarie anul acesta V'am achitat abonamentul pe jumětatea a doua din anul trecut, prin urmare pe anul acesta aveţi să plătiţi.

D-lor *I. Coman* şi *I. Stepan* în *Pâncota*: Da, pe jumětatea a doua din anul trecut am primit, dar V'am trimis provocări pe anul acesta, în care n'aţi dat nimica, şi abonamentele se plătesc înainte.

D-lui *George Penţia* în *Vişaq*: Am primit 2 cor., însă sub numele Alexandru Penţa; de aici eroarea.

Editor. Aurel Popovici Barcianu.
Red. respons. Ioan Russu Şirianu.

3519/1901.
tlkvi sz.

Árverési hirdetmény kivonat.

Az aradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhirrè teszi, hogy a „Victoria" takarékpénztár, ugy továbbá Dr. Barabàs Béla végrehajtatóknak Ursz Jànos és neje végrehajtàst szenvedő elleni 2800 kor. tőkekövetelés ès jàrulékai iránti végrehajtàsi ügyében az aradi kir. törvènyszék (az aradi kir. jàràsbirósàg) területèn lévő Kurtics községben fekvő a 825. sz. tljkvben A. I. 1—5 sorszàm alatt felvett ingatlanokra az àrverést 3190 koronàban ezennel megàllapitott kikiàltàsi àrban elrendelte, ès hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1901. évi julius hó 4-ik napjàn d. e. 10** órakor Kurtics községhàzàban megtartandó nyilvànos àrverèsen a megàllapitott kikiàltàsi àron alól is eladatni fognak.

Arverezni szàndèkozók tartoznak az ingatlanok becsàrànak 10%-àt készpènzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-àban jelzett àrfolyammal szàmitott ès az 1881. èvi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazsàgügyministeri rendelet 8. §-àban kijelölt óvadékkèpes èrtèkpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avägy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bànatpénznek a birósàgnàl előleges elhelyezésèről kiàllitott szabàlyszerű elismervényt àtszolgàltatni.

Kelt Aradon, 1901. èvi màjus hó 27. napjàn.

Az aradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

609 1—1 **Zubor**, kir. törvènyszéki biró.

Institut de cură.

La dispositia publicului stau următoarele mijloace de lecuire:

Scaldă cu lumină electrică:

In nou-arangeatul meu stabiliment medical, cu aparate usitate în cura naturală, se vor practica următoarele metode de lecuire:

Cură de apă rece: sub conducere de specialiștĭ exercitaţĭ în mânuirea tuturor aparatelor moderne, persoane aplicate până acum în sanatoriĭ. 15 bilete 6 fl.; 1 bilet 50 cr. (Clienţii cu bilet de abonament nu vor plăti nicĭ o taxă pentru îngrijirea medicală).

Baie cu lumină electrică: pentru vindecarea reumatismuluĭ, podagreĭ, boalelor de nervĭ, audaţiunĭ, boalelor de sânge, pentru vindecarea grăsimeĭ, boaleĭ de rinichĭ şi anemieĭ. 15 bilete 15 fl., un bilet 1 fl. 20 cr. (Aci se cuprinde şi cura de apă rece necesară). Ceĭ cu boală de inimă o pot folosi fără pericol. Bolnaviĭ neapţĭ pentru această cură vor fi refusaţĭ.

Băĭ maure: pentru boale femeeştĭ, anemie şi reumatism. 15 bilete 15 fl., 1 bilet 1 fl. 20 cr.

Băĭ de acid carbonic: pentru boale de inimă, nervoase şi organice, inimă îngrăşată, vasele de sânge încropate, lenevirea intestinelor, anemie, nervositate şi boale de femeĭ. 15 bilete 16 fl; 1 bilet 1 fl. 25 cr.

Băĭ de sare: pentru casurĭ mai puţin grele de boalele amintite la băile de acid carbonic. 15 bilete 11 fl.; 1 bilet 80 cr.

Băĭ de sare cu acid-carbonic: pentru casurile maĭ grave de boale amintite la băile de acid carbonic. 15 bilete 18 fl.; 1 bilet 1 fl. 40 cr.

Băĭ electrice. Băĭ feradice şi galvanice: pentru nervositate, slăbire de nervĭ, ipochondrie, isterie, tremurat de bătrâneţe, vitustancz, şi lecuirea morfinismuluĭ. 15 bilete 15 fl.; 1 bilet 1 fl. 20 cr.

Inhalaţiĭ: în cameră de inhalaţiĭ, contra boalelor de gât şi de plămânĭ. 15 bilete 9 fl., 1 bilet 75 cr.

Gimnastica svedeză pentru copiĭ, contra îngustimeĭ pieptuluĭ, boaleĭ de cord şi cocoaşe; pentru grăsimea cordului, boale de intestine şi ficat, boale de inimă organice şi slăbire generală. Taxa lunară dela 10 fl. în sus, după gravitatea casuluĭ.

Masage şi electromasage: 1 bilet 50 cr. respective 1 fl., fie-care bolnav poate fi tratat după indicaţiunile mediculuĭ său sau ale mele. Orĭ-ce făptuire se întêmplă sub personala mea supraveghere.

Stabilimentul e deschis dela oarele 6 dimineaţa până la 7 seara; ordinaţiunĭ dim. dela oarele 8—9 d. am. dela 2—4

Dr. HECHT, 541 17—

Arad, Strada Zrinyi (fostă Sziget) Nr. 3 (intrare în stradă vis-à-vis de Teatru, între prăvăliile Maresch şi Szabó). Telefon 270.

„La rândunică". „La rândunică".

N-rul telefonului în oraş şi comitat 10.

Hoffmann Sándor

Prăvălia sa de mode şi magazie de postavuri.

Edificiul teatrului **Arad.** Edificiul teatrului.

Recomand On. atenţiuni a publicului cumpărător bogatul meu magazin cu preţurĭ **noue.** Principiul meu este ca prin preţurĭ eftine se pot ajunge la o circulaţie mare.

Astfel ori-cine doreşte a cumpăra cu bani gata profită de 5% scăzământ.

La târgueală de 100 florini are 5 florini scazământ.

597 6— Din prilegiul

schimbărei de locaş

recomand magazinul meu de:

Postav, perdele şi cuverte de pat.

Postavurile mele dela 19 crucerĭ în sus sunt de cea mai fină calitate, fabricaţiune solidă şi în urma marei circulaţiunĭ, resturile de câte 8—10 metri se pot căpăta cu 25% lăsământ. **Mi-a succes** se procur mănuşi de pele de aşa o bună şi fină calitate durabile şi frumoase încât cumpărătoriĭ vor remânea surprinşi **Perechea numai 95 cruceri.**

Ciorapi făcuţi de robi după preţurile curente. Parisoale în asortiment uriaş.

Delaine franceze şi batiste în mustre surprinzătoare.

La „Rândunică".

Hăinuţe pentru băeţi şi şurţe asortiment minunat.

Bluse-cămeşi pentru dame numai cu 99 cr. bucata.

Cel mai bun croiu!

Insoţirea

CALŢUNARILOR din ARAD,

Strada-Bisericei, Palatul Minoriţilor.

Singură în felul său ţine în deposit numai fabricaţii proprii sau găteşte la comandă

ghete pentru dame şi bărbaţi,

cum şi papucĭ pentru băieţĭ şi fete, apoi ghete comode şi alte soiurĭ de încălţăminte.

Toate acestea nu sunt lucruri de fabrică, dar' sunt mai ieftine şi mai bune.

Comande din afară se execută promt şi cu preţurĭ moderate.

Trimitem şi la casă ghete de probă în ori-ce timp dorit.

Aparat elastic pentru călcâie, invenţia lui Löderer, căpitan de honvezĭ ung. reg., aplicabil atât la ghete de dame, cât şi la ghete pentru bărbaţi, se poate avé numai dela noi.

Mare magazin de creme şi lakk-urĭ în diferite colorĭ.

Preţuri ieftine de necrezut!

Numai articoli de fabricaţie proprie!

Materie de cualitate excelentă!

585 2—

Tipografia „Tribuna Poporului" Aurel Popoviciu Barcianu.